

COSINZEANA

REVISTĂ · ILUSTRATĂ · BILVNARĂ

ABONAMENTUL:

PE UN PĂTRAR DE AN Lei 25—
PE JUMĂTATE DE AN Lei 50—
ÎN STREINĂTATE 1 AN Lei 160—
PREȚUL UNUI EXEMPLAR Lei 4.

DIRECTOR:

DR. SEBASTIAN BORNEMISA
REDACȚIA, ADMINISTRAȚIA ȘI TIPOGRAFIA
CLUJ, PIAȚA CUZA VODĂ, Nr. 16.
ANUL VI. Nr. 9-10. © 30 Mai 1922.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MAESTRUL GEORGE DIMA,

DIRECTORUL CONSERVATORULUI DIN CLUJ, DIN PRILEJUL SĂRBĂTORIRII A 40 DE ANI DE ACTIVITATE.

Maestrul George Dima.

Patruzeci de ani de activitate artistică, de muncă neîntreruptă și neobosită, merită să în-lănțuie pentru o clipă atenția fugară nu numai a unui om, nu numai a unui cerc restrâns de oameni, ci a unui neam întreg.

În ziua de Sf. Gheorghe marele maestru și creator al cântecului popular românesc, marele diriguitor de celebre coruri și desăvârșit artist, — D-l *Gheorghe Dima*, a fost sărbătorit pentru cei 40 de ani de activitate artistică ai săi. Teatrul Național din Cluj s'a dovedit cu acest prilej a fi prea strâmt pentru a putea să cuprindă toată suflarea românească, care a alergat de pe toate plaiurile ardelene, ca să se bucure și să felicite de roadele muncii sale pe un om, care a ajuns nemuritor în viață fiind.

Inceputul activității maestrului George Dima este identic cu începuturile muzicii artistice ale poporului român de pe aceste plaiuri. El a fost cel dintâi, care a înțeles, că formele muzicale ale poporului nostru trebuiesc îmbrăcate în haină artistică pentru a fi pe deplin apreciate și gustate nu numai de ai noștri, ci și de străini.

Ca diriguitor, d-l George Dima nu s'a restrâns însă numai la popularizarea muzicii create de dânsul, ci a căutat să încetățenească și operele clasice a celor mai de seamă compozitori streini mai noi, contribuind astfel mai mult decât oricine la nobilitarea gustului pentru muzică și la dragostea pentru ea. Concertele dirijate de dânsul au avut cel mai mare răsunet în largul acestei țări, dincoace și dincolo de Carpați, și ca o confirmare a acestora putem privi și nobilul gest al d-lui ministru Banu, care i-a decernat dânsului cel dintâi premiul de 20.000 lei, creat pentru încurajarea muzicii de ministerul Cultelor și al Artelor.

George Dima s'a născut în Brașov dintr'o familie de comercianți cu stare materială bună și studiile secundare și le-a făcut în Brașov și în Viena. După terminarea acestora s'a înscris la școala politehnică din Karlsruhe, dar simțind, din copilărie încă, o mare înclinație pentru muzică, întrerupe studiile sale de inginerie și se dedică cu totul muzicii, făcând temeinice studii, mai întâi la Karlsruhe, apoi la Viena, Graz și Lipsca.

În anul 1881 fu chemat conducător la corul „Reuniunii române de cântări“ din Sibiu, profesor de muzică la „Seminarul Andreian“ și diriguitor la corul bisericii catedrale. În calitate de profesor al Seminarului scoate timp de 18 ani

o serie întreagă de preoți și învățători iubitori de muzică, cari răspândiră cântecele dânsului pe întreg cuprinsul de dincoace de Carpați și urmând pilda maestrului, creiară într'o mulțime de sate coruri sătești, cari au avut o covârșitoare influență pentru răspândirea dragostei de muzică în masele largi ale poporului.

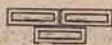
Corul Reuniunii Sibiene îl ridică în acest timp la primul rang printre corurile românești ardelene și faima lui și a maestrului diriguitor se lăți încetul cu încetul peste tot pământul românesc.

Dela Sibiu George Dima trecu în anul 1899 la Brașov, în calitate de profesor de muzică al școalelor medii românești din acest oraș și conducător al corului bisericii Sf. Nicolae din Scheiu și al corului „Reuniunii române de cântări“. Munca sa dela Brașov nu mai puțin însemnată ca cea dela Sibiu ridică mereu faima maestrului și ea este recunoscută și de augusta familie domnitoare, concertând cu corul dela Brașov în 1904 la Sinaia, în castelul Peleş, înaintea întregii curți regale.

La Brașov d-l Dima arămas până în cursul marelui războiu european, când acest blând dar neobosit îndrumător și creator de muzică românească a fost târât în temnița din Cluj, ca instigator și primejdios pentru unitatea Ungariei de odinioară. În închisoarea înfiorătoare însă dorul lui de muzică n'a încetat nici pe-o clipă. Un cor înjghiebat aici dintre ceilalți tovarăși de suferință Români și compozițiile sale din acest timp sunt o vie dovadă a geniului care nu amuțește ori unde l'ar arunca vitregia sorții.

Izbăvirea marelui vis național al unității noastre politice încununează cu succes și munca d-lui G. Dima și el este chemat la Cluj, în fruntea celui dintâi *Conservator de muzică românească*, creat pe pământul Ardealului.

Aici l'a sărbătorit în ziua de sfântul George întreg Clujul românesc și delegații din toate colțurile țării, precum și reprezentantul guvernului din București. Cu această ocazie, rară și solemnă în adevăr, cei de față, Români de pretutindeni, au simțit în toată ființa lor, că poporul românesc este una și nedespărțit între hotarele țării acesteia și că neamul românesc se poate la un moment dat ridica fără obstacol la desăvârșita unitate de sentiment patriotic.

Concertul Dnei Aurelia Cionca-Pipoș.

Cea mai mare artistă la pian a României de azi, Dna Aurelia Cionca-Pipoș, a ținut să onoreze Clujul cu prezența sa și să înceapă seria concertelor sale, pe care o va continua la toamnă, cu acest oraș.

Publicul iubitor de muzică din Cluj a rămas nu satisfăcut, ci entuziasmat de concertul Dnei Aurelia Cionca Pipoș și dacă a avut totuși un regret, acela a fost, că n'a putut să-și arate pentru marea artistă toată dragostea și toată admirația, așa după cum ar fi dorit-o poate și cum Dna Aurelia Cionca-Pipoș a meritat de bună seamă.

După fiecare bucată executată cu înțelegere, deplină măiestrie și cu o tehnică desăvârșită, sufletele rămâneau robite de-un farmec de nedescris și entuziasmul izbucnea iarăș și iarăș cu indoită putere, cu indoită dragoste.

Sunt săptămâni din seara concertului, dar în sufletul nostru mai vibrează încă și acum melodiile scoase din clapele pianului de Dna Aurelia Cionca-Pipoș și înaintea ochilor nostri vedem și acum pe artista pătrunsă de divină inspirație dând viață gândurilor marilor compozitori, pe

care îi interpreta, îi trăia și îi reproducea cu atâta sentiment și cu atâta putere!

Concertul Dnei Aurelia Cionca-Pipoș a fost o

clipă de rară emoție artistică și cei cari au avut fericirea să asiste la el, vor purta mereu vie în amintirea lor icoana marelui artiste și se vor dori totdeauna de-acum înainte după arta sa atât de măiastră, atât de fermecătoare, atât de desăvârșită.

La toamnă, când Dna Aurelia Cionca Pipoș, care în trecut fie spus, este născută din părinți ardeleni, va cutreera orașele noastre, publicul va ști de sigur să-i facă cea mai calduroasă primire, alergând din toate colțurile să audă cântecul său fermecător.

Suntem convinși că acest prilej va fi adeverată sărbătoare pentru noi și de aceea ne adresăm cu toată căldura marelui noastre artiste să ne facă cât mai neîntârziat cunoscut programul turneului său pentru a se pu-

tea face toate pregătirile de lipsă din bună vreme.

Venind cu drag la noi, o așteptăm cu drag și cu toată bucuria, de care este capabilă inima noastră.

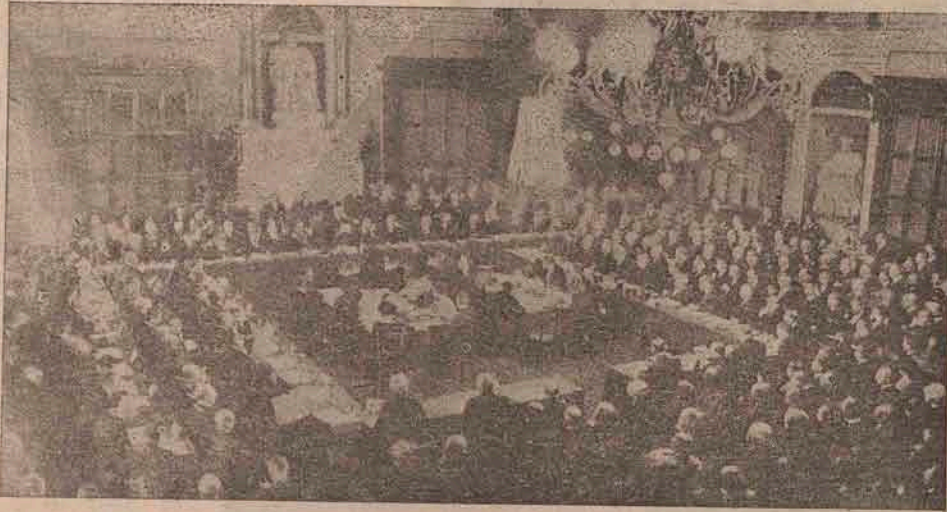

Doamna Aurelia Cionca-Pipoș, celebra noastră pianistă, care a dat deunăzi la Cluj un strălucit concert, cercetat de-un public numeros și ales. Dna Aurelia Cionca-Pipoș, de origine ardelenă, este un talent extraordinar și cel dintâi concert l'a dat la vârsta de 4 ani. A fost profesoara de pian a principeselor Elisabeta și Maria și este profesoară la Conservatorul de muzică din București. Dna Aurelia Cionca-Pipoș va da la toamnă o serie de concerte în unele orașe ardelenesti și apoi va pleca, chemată fiind, să concerteze și în streinătate, la Berlin și la Varșovia.

Conferința dela Genova.

S'a trecut luna de când la Genova peste de 30 de popoare discută prin reprezentatii lor mijloacele de îndreptare economică a țărilor lovite atât de greu pe urma marelui războiu european. Din cele

că pentru a o putea săvârși lipsește puterea de *coheziune* a neamurilor și lipsește *respectul* lor reciproc. Interesele particulariste ale unora se ciocnesc cap în cap cu ale altora și este foarte greu de-a sta-

Sedința de inaugurare a conferinței dela Genova, în palatul San-Giorgio. Cuvântul de deschidere e ținut de șeful delegației italiene, Dl Facta.

relatate de ziare se evidențiază clar, că această îndreptare este cu mult mai grea, decât cea a distrugerii și

bili drumul, pe care să poată merge fiecare popor, fără a fi jignit în interese vitale economice ori de stat.

Nu știm în momentul aceasta, dacă această conferință se va încheia cu un acord clar între popoare, ori reprezentanții lor se vor împărștia fără a fi putut încheia și cimentea pacea, pe care nu mai încapă nicio indoială, ca marele masse populare ale tuturor țărilor o doresc din toată inima și din tot sufletul lor.

Ceea ce este bine stabilit și

Vestitul CICERIN, conducătorul delegației Rusiei sovietiste, care a vrut să tulbure atmosfera solemnă în cea dintâi ședință a Conferinței, declarând, că nu stă la masă cu delegatul Poloniei și al României, care a „furat Basarabia”. Marele bolșevic a fost repede pus la respect și nu a mai avut cuvinte de protestare.

Baronul HAYASHI, conducătorul delegației japoneze la conferința dela Genova.

Delegații s'atelor principale cari au convocat conterința dela Genova. Dela st. nga spre dreapta, începând cu al 3-lea din rândul prim; Barrère, Schanzer, Robert Horne, Lloyd George, Facta, Barthou, Theunis.

clar, e că la Genova s'a săvârșit o nouă orientare de grupare a forțelor politice europene și ca mâine vom vedea înfiripându-se noi înțelegeri și noi alianțe, menite în fața lumii a asigura pacea, în realitate însă menite a pregăti războiul de mâine.

Pe noi, ca stat tinăr și în plină organizare și refacere, mai mult, ca orice, acest din urmă lucru ne interesează. Ochii noștri, de-acum înainte vor trebui să vegheze spre răsărit și spre apus. Nu vrem, de sigur, un nou războiu, dar prin faptul numai că nu-l vrem noi, nu putem afirma că nu-l vreau nici alții. Cea mai sigură cheazășie a păcii a fost și rămâne forța armată impunătoare, care amuțește mai bine ca orice graiul de ură al adversarului și întărește prietenii.

Pentru a pregăti această tărie internă este însă nevoie absolută de o reconciliere a forțelor politice din lăuntru țării și de aceea credem că este antipatriotic a închide și mai departe drumul bunei înțelegeri dintre oameni și partide, cari conlucrând ar putea mult mai ușor și mult mai repede să vindece rănilile țării și să întărească prestigiul ei în fața lumii.

Prin compoziția ei, conferința de la Genova a oferit spectacolul cel mai interesant posibil. Delegații Rusiei sovietiste au venit pentru prima oară în contact politic deschis cu reprezentanții celorlalte popoare, iar Mica Antantă s'a impus ca o putere unitară bine organizată și demnă de tot respectul. Primele ședințe au fost o fină explorare a iscusinții diplomatice, și o recunoaștere a forțelor pe care diverse țări le reprezintă. Incercarea Germaniei de a speria lumea cu o renaștere politică menită a-i ușura jugul, pare a fi eșuat, după cum a eșuat întrucâtva și încercarea Franței de-a arăta un spirit militarist prea avansat. Desolidarizarea Angliei la un moment dat de punctul de vedere francez, a fost un act, pe care Franța nu l'a meritat de sigur, dar a stâmpărat mult spiritul războinic, care părea, că prea se'nstăpânește peste conferință.

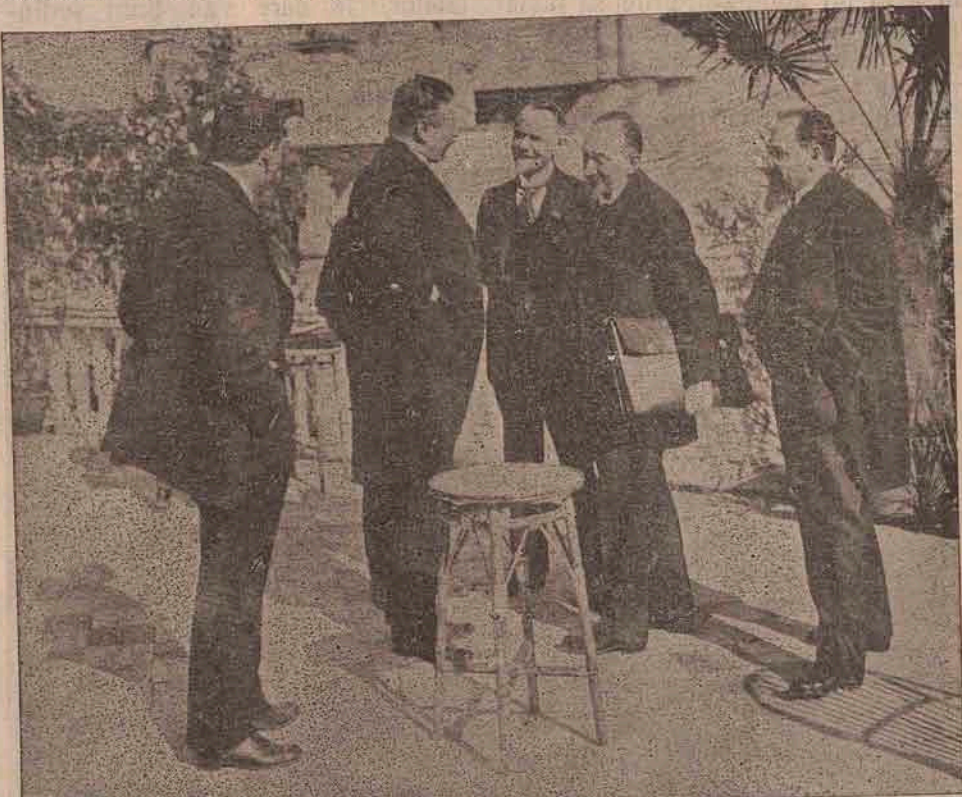
O coincidență curioasă a făcut, ca în cursul celor dintâi săptămâni ale conferinței președintele republicii franceze să fie în călătorie prin coloniile africane, fapt, care a determinat, ca delegația franceză să nu fie condusă de Dl Poincaré, ministrul președinte al țării, ci de

ministrul de justiție al ei Dl Barthou.

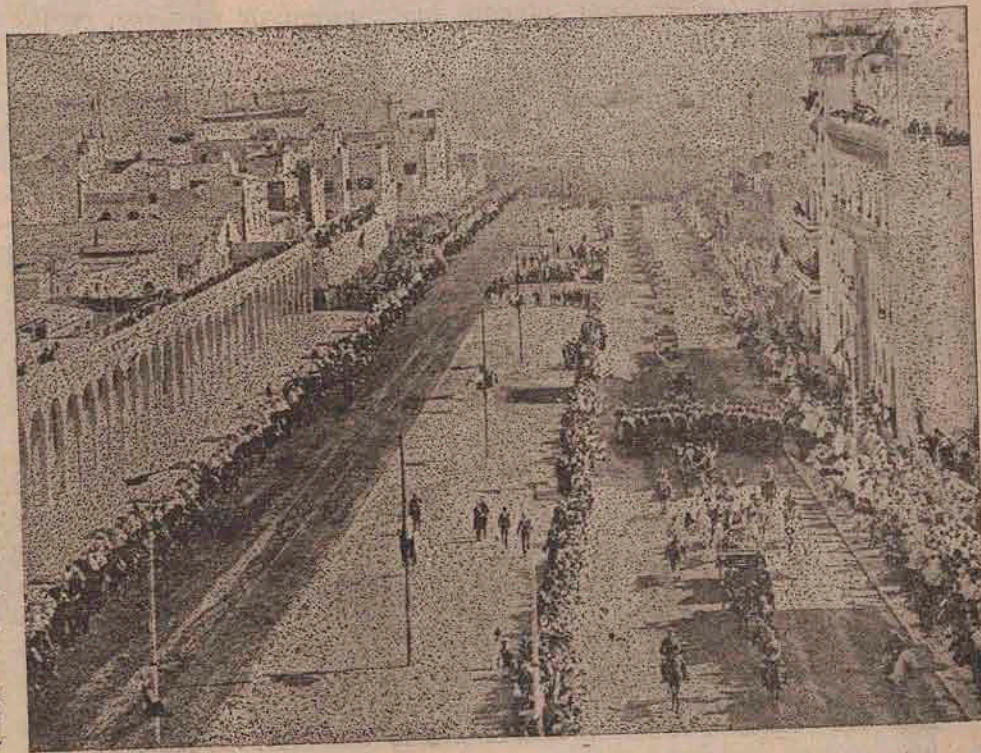
Ceea ce s'a mai putut admira la Genova, a fost aparatul mare, cu care diversele țări au fost reprezentate. Fiecare delegație a ținut

să aibă la îndemână specialiști în în diferitele materii supuse discuțiilor și iscușiți ziariști, care să informeze ziarele de-acasă asupra problemelor discutate.

Mai importante din punct de

O întrevedere la Genova între cancelarul WIRTH și delegații republicii sovietelor.

Cortegiul Dlui MILLERAND, trecând în Casablanca pe unul dintre cele mai frumoase bulevarde ale orașului. Vedem și de aci cum stăpânirea franceză a căutat să ridice în țările de sub protectoratul ei orașe moderne și frumoase, cu străzi largi, de care numai în cele mai noi orașe europene se pot vedea.

vedere psihologic decât ședințele plene, au fost poate intimele consfătuiri politice între reprezentanții diverselor țări prietene, cari au avut un admirabil prilej să pună la cale înțelegeri și convenții, a căror înlăptuire de sigur, că nu va întârzia.

Pentru complectarea acestui ar-

ticol, dăm aci o mulțime de ilustrații, care reprezintă diverși delegați ai țărilor și frumoasele hoteluri, în cari au fost încartiruiți. Asupra palatelor, în care s'au ținut ședințele conferinței, lăsăm să urmeze articolul corespondentului nostru din Italia care din prilejul conferinței s'a dus la Genova.

SULTANUL CEI DOI INTERPREȚI MILLERAND GENERALUL LYAUTEY

In timp ce la Genova erau adunate toate neamurile europene pentru a consolida pacea lumii, Președintele republicii franceze, Dl MILLERAND, făcea călătorie în coloniile franceze din Africa pentru a strânge din ce în ce mai mult legăturile între Franța și popoarele africane de sub protecția ei. Aceasta călătorie a fost un frumos prilej de manifestare a dragostei, ce o poartă neamurile din colonii pentru țara — mamă. — Aci vedem primirea Dlui Millerand în Casablanca, de către sultanul din Maroc.

Cimitirul francez din Gleiwitz, în Germania, unde până acum își dorm somnul de veci 112 soldați francezi, dintre cari 41 sunt victime ale atentatelor germane.

Palatul conferinței din Genova.

Infiorătorul război a lăsat prea mult urme adânci, rane, cari par, că nu se mai închid, ci mănă tot mai mult din corpul obosit al bătrânei Europe. Lumea întregă însă vede, că starea aceasta nu poate rămânea. Trebuie o sanare urgentă. Aceasta însă nu se poate, decât cercetând în bună înțelegere toate părțile molipsite. Așa s'a luat decizia la conferința din iarnă dela Cannes, să se întrunească oamenii politici și experții tuturor statelor: învingători, învinși și neutrii în cea mai mare conferință economică, care s'a ținut vre-odată și acolo în deplin acord, fără poruncile celor învingători, fără umilirea celor învinși să se pornească grandioasa muncă a echibrării economice, a bunăstării tuturor popoarelor.

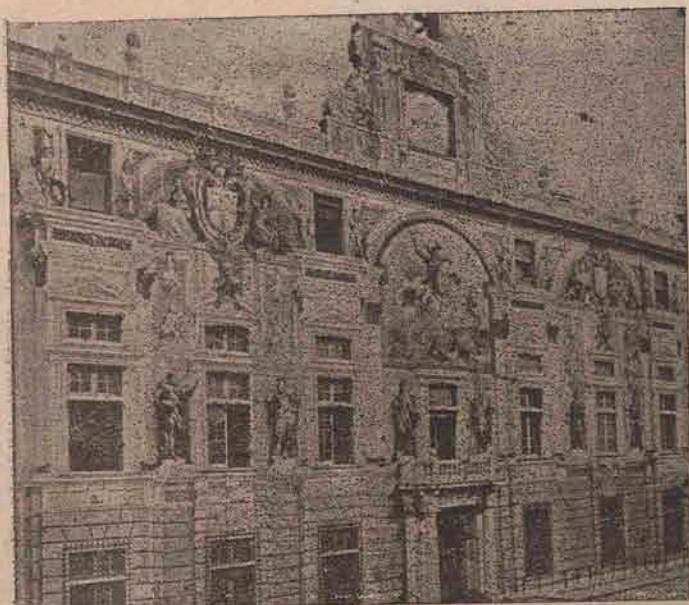
Această conferință trebuia să se desfășure într'un loc demn de importanța și menirea ei. Se știe doar, că ansamblul are mare însemnătate atât în lucrurile mari cât și în cele mici. Așa fost destinată Genova să

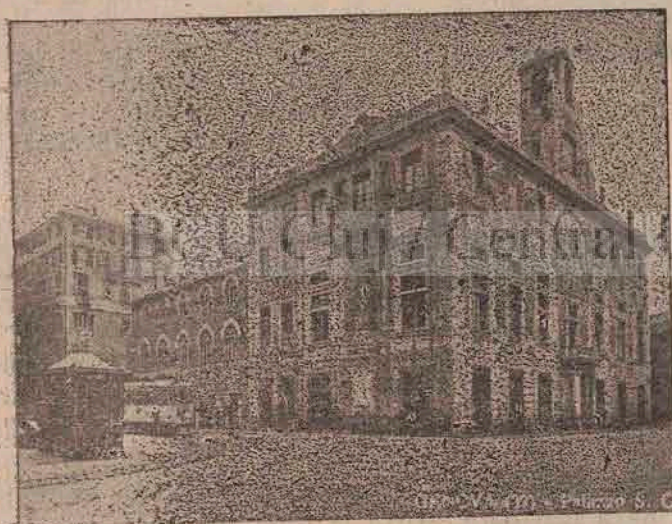
Dl Lloyd George părăsind locuința sa la Genova e asaltat de o mulțime de ziariști și ripoteri—fotografi.

adăpostească această conferință. Aici totul inspiră admirație și meditație. Urmele romane reamintesc puterea și vitalitatea strămoșilor noștri. Aici e casa Cristofor Columb, acela care a descoperit o nouă lume activității omenești. Aici sunt monumentele, cari mărturisesc în imnuri mute dar puternice gloria învingerilor în contra acelor, cari necinsteau și oprimbau Pământul Sfânt, în contra acelor, cari căutau să subjuge gloriosul popor italian. Aici totul inspiră pace, muncă și bunăstare: uruitul fabricelor, sirenele sutelor de vapoare, strigătele marinarilor.

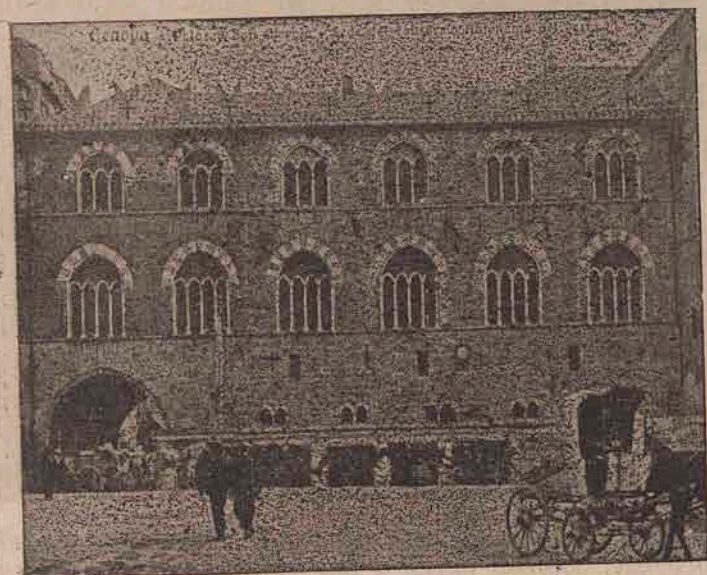
Dar nu numai atât. S'a hotărât, ca inaugurarea conferinței să se

Fațada palatului San-Giorgio, unde s'a inaugurat marea conferință economică la Genova.

Palatul San-Giorgio, văzut din port.

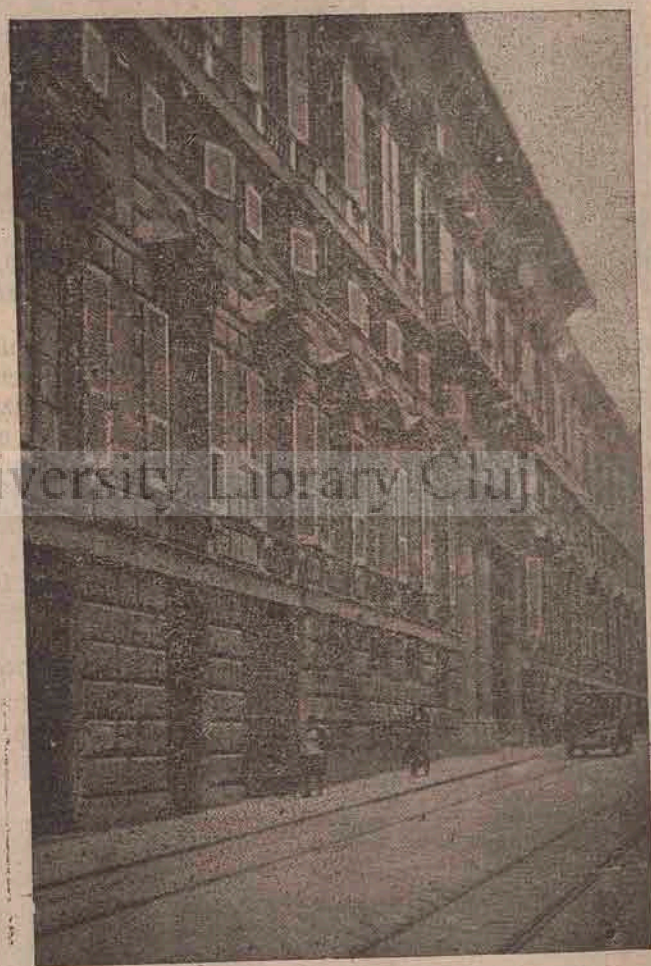
Palatul San-Giorgio văzut din str. Vittorio Emanuele

facă în istoricul palat Sf. Gheorghe: *Palazzo San-Giorgio*.

Acest palat, clădit în fața portului, e cel mai însemnat monument național în Genova. A fost clădit la mijlocul veacului al XIII-lea, de un călugăr Olivero.

Întâiul stăpân a fost căpitanul Genovei Guglielmo Boccanegra, care însă a fost alungat de poporul genovez, fiindcă voia să domnească cu putere și tiranie. Palatul e deci un *memento* pentru cei ambițioși. Amintește cu toată tăria marmorei, din care e zidit, că orgoliul și prepotența nu duc la bun sfârșit.

De prin anul 1262 până la 1340 palatul a servit de reședință căpitanilor Genovei. Aici au locuit și Carol de Anjou și un nepot de-a renumitului conte Ugolino. Pe la mijlocul veacului XIV-lea au fost in-

Fațada principală a Palatului regal din Genova, unde se țin ședințele conferinței.

stalate în palat și oficiile Vămirilor portului precum și închisori le pentru delicvenții politici și acei cari nu puteau plăti contribuțiile. În aceste închisori se spune, că și-a scris Marco Polo „Relațiunile” sale.

Cu cât se mărea populația Genovei, cu cât se lărgea portul, cu atâta părea mai neîncăpător palatul. La sfârșitul veacului XIV palatul a fost renovat și mărit „Il Palazzo delle Compere”. Compere erau debitele publice ale republicii Genoveze. Asociația Comperelor, care începea să funcționeze în acest palat, și-a luat numele de: *Società delle Compere di S. Giorgio*, — de-atunci numele de *Palazzo San-Giorgio*.

Asociația din acest palat avea organizația unei societăți cu acțiuni. Plăția acționarilor săi 7 pro-

cente și finanța toate operațiunile Republicii Ligure și chiar și ale statelor aliaste. Era o instituție aproape fără păreche în timpul acela.

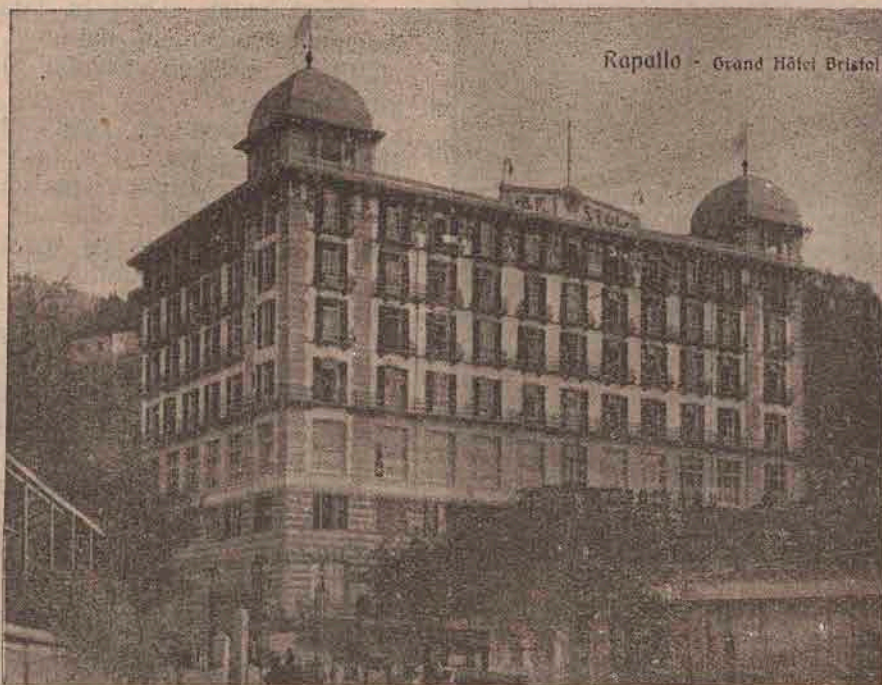
În 1570 a fost zidită fațada din spre mare cu turnul cu clopote, cari sunau la fiecare oră pentru muncitorii din port. Clopotele erau darul Republicii olandeze.

Asociația făcea o mulțime de întreprinderi, cumpăra și vindea insule, a inventat cambiul și calculul interesului compus.

Conferința s'a finută în grandiosul „Salone delle Compere” cea mai frumoasă sală, în care sunt douăzeci și una de statui ale celor mai distinși oameni, pe care i-a avut Genova.

Aceștia vor spune reprezentanților lumii de azi, ai lumii din haosul de după război, ceau făcut ei în ceasuri grele, în ceasuri istorice, când trebuiau să decidă asupra sorții popoarelor. Vor spune cum au știut echilibra debite de-a statului, cum au știut promova traficul necesar bunăstării publice, cum au știut întemeia și conduce acele instituții de binefacere, cari dau posibilitate tuturor să trăiască omeneste.

Acest palat, care după revoluția din 1797 a revenit statutului și care azi e daclarat monument național, nu poartă amintirea nici unei nedreptăți, care așteaptă revendicare, dar strălucește de mărire succesele

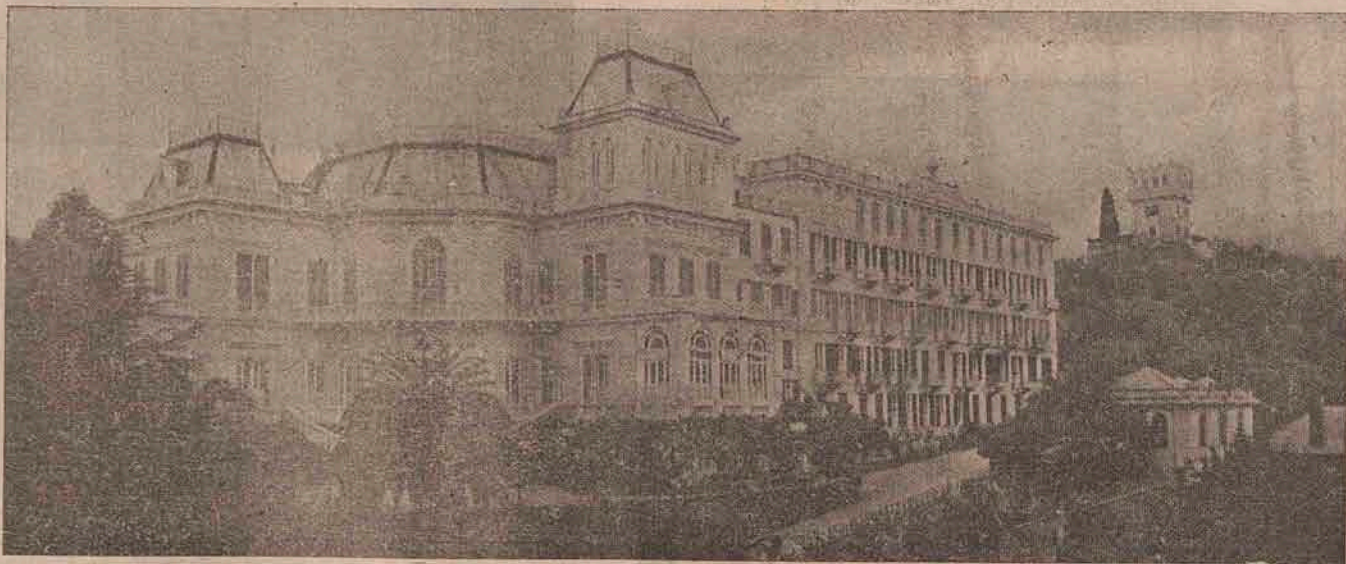

Hotelul Bristol din Rapallo, unde au locuit delegații României la conferința dela Genova.

mele șapte luni niciun stat să nu atace pe celalalt. Acest acord cerut pentru 10 ani deși încheiat deocamdată numai pe 7 luni, constituie totuș o vie dovadă de spiritul pacifist care animează sufletele.

Alt rezultat palpabil al conferinței este determinarea convocării unei noi conferințe la Haga, la care vor lua parte experții afacerilor rusești. Această conferință lipsită de aparatul greoi dela Genova va avea menire să arate bazele, pe care se va putea reconstitui Rusia sovietică, fără de refacerea căreie se pare, că o deplină însănătoșire economică a Europei nu este posibilă.

Fapt izbitor a fost în fața tuturor, că America nu a luat parte activă la conferința dela Genova.

Hotelul Imperial Palace din Santa Margherita, aproape de Rapallo, unde au fost încartiruiți pe timpul conferinței dela Genova toți delegații Rusiei sovietiste. Hotelul întreg a fost amenajat numai pentru fruntașii bolșevici, cari, se spune, s'au simțit foarte bine în camerele somptuoase și pline de comoditate, cu toate ideile lor comuniste, cari osândesc luxul și proprietatea individuală.

selor economice de cari trebuie să țină seamă misiunile popoarelor veacului XX-lea.

— vii —

*

La încheierea revistei, în 20 Mai, conferința dela Genova s'a închis și delegațiile celor 34 de popoare au părăsit frumosul oraș italian, ducând fiecare cu sine impresia profundă, că pacea lumii și refacerea economică a avansat totuș cu un pas mai departe.

Oricât s'ar părea de infructuoasă conferința, ea a reușit totuș să stabilească un acord internațional, ca în proximi-

Moartea celui din urmă Habsburg încoronat.

Moartea lui Carol de Habsburg, venită pe neașteptate și atât de repede, încheie ultima pagină din istoria unei case domnitoare, care a jucat în cursul veacurilor un rol atât de însemnat în viața politică a neamurilor. Ultimul Habsburg încoronat s'a stins de pământul țării pe care le-a stăpânit pe vremuri el și înaintașii lui, părăsit de prieteni, exilat de pe tron și în mijlocul unei indiferențe, aproape generală.

Carol de Habsburg a murit la începutul lunii trecute în orașul Funchal pe insula Madeira și tot aici a avut loc și îngropăciunea lui, la care a luat parte aproape toată populația micului orașel, care servea de exil puternicului împărat și rege de pe vremuri. Catafalcul a fost înbrăcat cu steaguri austriace și maghiare și o mulțime de flori împodobeau sicriul, care închidea în el trupul rece al celui mort. Ceremonia funebrală a fost servită de episcopul din Funchal, asistat de o mulțime de preoți. Dintre cei șapte copii ai răposatului rege numai cei mai mari au luat parte la îngropăciunea tatălui lor: Moștenitorul de odinioară Otto, principesa Adelheida și prințul Robert. În ziua îngropăciunii orașul Funchal a îmbrăcat steaguri de doliu și prăvăliile s'au închis toate, în semn de jale. Se spune că răposatul Carol s'a știut foarte simpatizat în micul orașel în scurtul timp, cât a petrecut acolo.

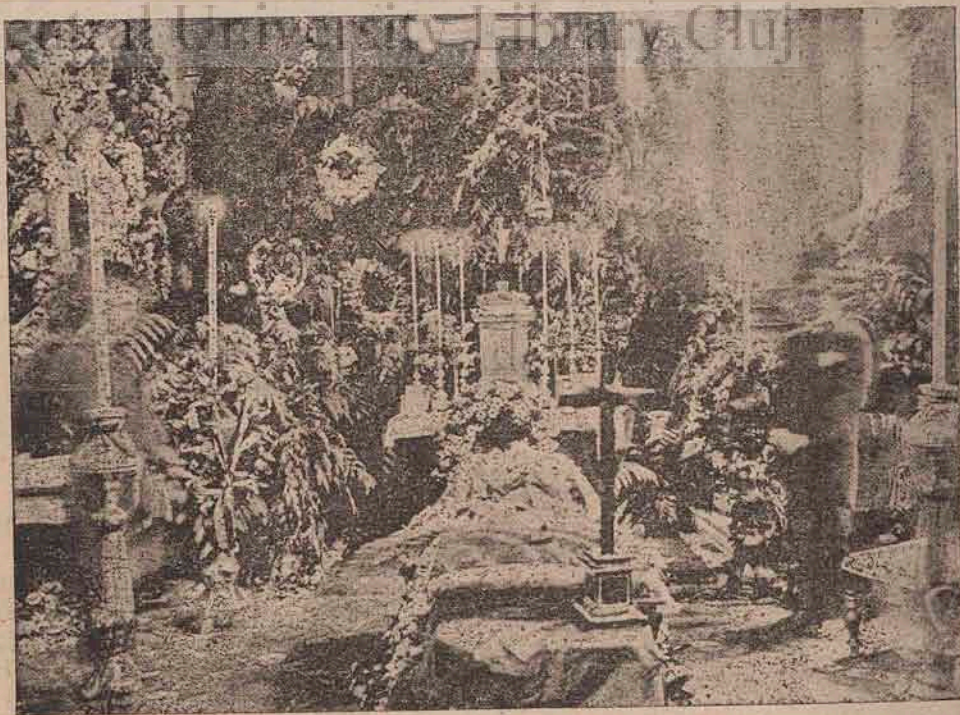
După obiceiul casei de Habsburg, inima lui Carol a fost înbalsamată și pusă într'o urnă specială, pentru a fi dusă și depusă spre odihnă vecinică în cripta familiară din Viena, alături de ceilalți antecesori ai dispărutului.

Odată cu înmormântarea lui Carol, se pune din nou pe tapet chestiunea viitorului rege al Ungariei. Regaliștii au declarat, că recunosc moștenitor legal al tronului pe Otto, copilul mai mare a lui Carol. Este însă și o fracțiune, care ar vrea să vadă adus pe tron pe băiatul lui Franz Ferdinand, în vreme ce alții nu voesc să mai audă de loc de nici un descendent al familiei habsburgice și agită pentru forma de stat republicană.

Chestiunea regalității în țara vecinilor noștri se prezintă astfel nu numai ca o chestiune foarte

Răposatul Carol de Habsburg, fostul rege al Ungariei și împărat al Austriei, cu soția sa, împărăteasa Zita și cei șapte copii ai lor. Fotografia e făcută în preajma plecării a doua a lui Carol spre Ungaria pentru a-și cuceri din nou tronul pierdut.

Dela moartea lui Carol de Habsburg. Catafalcul fostului rege și împărat, în capela mortuară din Funchal, unde ultimul Habsburg încoronat s'a stins părăsit de toată lumea și în cea mai neagră mizerie.

greu de rezolvat, ci și ca o chestiune primejdioasă în aceeași vreme. Ea poate stărni în orice clipă războiul civil, dar poate în aceeași vreme aduce și amestecul țărilor străine în afa-

cerile interne ale ei. Aceasta din pricina, că Mica Antantă nu mai permite sub nici un preț readucere pe tronul Ungariei a unui descendent din familia Habsburgilor.

Piciorul de lemn.

ION AGÂRBICEANU.

— 8 —

VI.

Trecură trei săptămâni dela sosirea lui Andrei. De câteva zile ploua necurmat o ploaie deasă și mărunță. Norii se târau cu greu prin văzduh, deslânați, învăluți în neguri, coborâți până pe umerii dealurilor. Pe ulițele satului, prin curți, se prăsi o tină cleioasă, să desculte pe copii în călțuni, să-i cleiască până la genunchi pe cei în opinci, — toți băieți cari purtau vitele la păscut. Oamenii deretecau pe-acasă, prin șuri, pe supt șoproane. Se apropia Sâmpetru și seceratul, și plugarii spuneau că acestea sunt ploile Sâmpetrului. N'ar fi nici un rău, ploile prindeau bine fânățelor cosite, arse de seceta, orava începea să incolțească sub pajștea roșcată. Numai de n'ar ținea mult, holdele erau aproape de secerat, și începeau să se culce îngreuiate de apă.

Într-o dimineață, când să ese cu vitele Ionică văzu deschizându-se fereastra casei din spre curte, se ivi fața slăbită a lui Andrei, și-i auzi glasul:

— Ionică, nu le mai scoate azi la păscut. Le vom cosi iarba din grădină. Băiatul își ridică ochii spre geam, zimbi, se învăli într-un călcăi în glodul din curte, și întoarse vacile spre șopron.

Ploua subțire și des, și lui Ionică îi păru bine că poate rămânea azi acasă. Hainele de pe el, plouate în șir de câteva zile, nu mai răzbeau să se usuce peste noapte. În sfârșit azi le va usca! Mai avea apoi o opincă spartă, care trebuia de-reasă. Și, cecece era de căpetenie: rămânea o zi întreagă lângă tatăl său. De când se înapoie Andrei, băiatul nu-l vedea decât seara, și chiar atunci pe puțină vreme. Cina ținea puțin, mânca în tăcere, și se grăbia fiecare la culcare.

În restimpul acesta de trei săptămâni Ionică, trântit pe pajște, se trezea de multe ori înfricat: nu-și mai vedea vacile nicăiri, și se te-

mea să nu fi ajuns într'un loc oprit să i le închidă jitarii. Cât ce se lăsa jos pe pajște, băiatul se pierdea cu gândurile. Se feria de alți băieți, tovarășii lui de mai înainte, și-și păștea vacile prin locuri singuratic. I se părea că tovarășii lui îl spionează batjocoritor, și sufletul lui se roșea, pătruns de o povară neîncercată până acum. În zilele cele dintâi după sosirea tatălui său se luptă din răsuputeri c'un simțământ de rușinare a cărui ticăloșie o simți dela început, și nu se lăsă să fie copleșit de ele, dar de povara aceea care părea că-l îmbătrânește nu se putea scăpa. Și cu toate că se convinsese că nici-unul nu-l disprețuiește pentru piciorul de lemn al lui Andrei, Ionică era mereu singuratic.

Dar cu cât treceau zilele, el tot adăuga câte ceva la clădirea ce se ridica în el însuși, și a cărei piatră de temelie o puse încă în seara sosirii tatălui său, înainte de-a adormi: El, Ionică, de-aici încolo, va fi bărbat la casă. Va face el așa ca tatăl său să nu simtă că are un picior de lemn!

Dar, cum va face?

Iată lucrul la care se gândea necurmat și rămânea ceasuri întregi uitându-și de cele două vaci. Și, zi cu zi, gândindu-se și plănuiind mereu, tot pune câte o piatră la clădirea luminoasă și caldă ce se înălța în lăuntrul său.

Era aproape isprăvită această clădire în ziua în care Andrei îi spuse să nu ducă vacile la păscut. Dar n'ar fi vorbit despre ea pentru nimic în lume, nimănui. Era hotărât că tot cecece puse la cale pentru viitor să înceapă a și face, fără a mai întreba pe nime.

Hotărârea aceasta îi împrumuta o ciudată seriozitate în priviri, în față, însuși glasul lui părea schimbat. Voia să fie un glas, o vorbă de om mare.

Cât se adăpostise vacile supt șopron, Ionică se strecură în șură, luă coasa, și prin porțița de sub nuc, trecu în grădină. Știa el unde e iarba mai bătrână, unde cosea și tatăl său înainte de războiu, când

avea nevoie de câteva brațe de iarba.

Coasa o știe ascuți bine: luțerna din grădină tot el o cosea de doi ani încoace. Se încercase și la iarba de câteva ori, dar aici era mai greu. Acum însă, cu hotărârea ce-și luase, era încredințat că va cosi cu ușurință și iarba.

După ce-și ascuți coasa zise în gând un „Doamne ajută“, și începe. Iarba era mare, brazda o luase prea largă, și trăgea de trei-patru ori cu coasa până o putea răsturna. Rămăneau șuvițe întregi necosite pe care trebuia să le reteze deosebit.

Dar cu cât înainta lucrul mergea tot mai bine. Ionică se înfierbântase la muncă, era mândru că poate face o muncă atât de grea, și nu băgă de seamă pe tatăl său care, răzimat în cârja lui, îl privea de mult.

— Destul, Ionică, doar nu vei vrea să cosești întreagă grădina? Fața galbenă a lui Andrei era luminată de un zâmbet cald și bun. „Uite cosașul“, adăugă el îndată.

Ionică, aprins la față ca un măr domnesc, opri coasa, se uită luminos la tatăl său, și îndată începu să tragă din nou.

— E destul Ionică, zise Andrei. „Din cât ai tăiat au vacile pe toată ziua. Dar ia spune-mi cine te-a învățat să cosești?“

Băiatul se uită zimbând la Andrei.

— Păi, nu te-am văzut de-atâtea ori pe dumneata? Am încercat și eu și văd că merge. Luțerna tot eu am cosit-o. Drept e că luțerna se cosește mai ușor. Dar, și iarba, nu-mai să fie coasa ascuțită bine.

— Tu ai ascuțit-o?

— Eu, cu cutea. Ar trebui însă bătută. Am încercat eu s-o bat mai de mult. Atunci nu știam, mi-era frică să n'o știrb, dar acum nu mai mi-e frică. Limba s'a îngroșat, am s'o bat azi la nicovală, tot n'am ce face ziua întreagă. Ei, da, trebuie să-mi mai cârpesc și opinca.

Andrei îl privi cu liniște.

— Adu puțin coasa! zise el, răzîmându-și bățul din mâna stângă de trup.

Ionică se aplecă în grabă, luă o

mână de iarbă, șterse coasa, și apropiindu-se o dădu tatălui său. Aceștia se uită pe-o parte, pe alta, îi pipăi tășul.

— Da, e îngroșat! zise el. Dar bine ai mai grijit-o Ionică, n'are nici o știrbitură!

— Hm! „făcu Ionică cu seriozitate“, coasa știrbă nu-i decât o custură. Ce să mai faci cu ea?

— Azi o s'o batem amândoi, Ionică. Vino în șură.

Băiatul aruncă o privire la iarbă cosită.

— Să le duc întâi un braț.

— Dă, du-le! răspuse Andrei privind mulțămii în urma lui Ionică.

Nu peste mult din șură începuse toaca mărunță de oțel, când în tacturi regulate, când cu pauze nu pe-o formă măsurate între izbiturile ciocanului. Tatăl și fiul băteau coasa pe rând.

În restimpuri ploaia de izbituri încetă, Ionică nu-l mai slăbea pe Andrei cu întrebările. Atunci ciocanul se hodinea, și tatăl îl asculta tot mai mirat.

— Dacă fânul se usucă din brazdă, nu-i așa că poate fi adunat de-auna în capițe, tată?

— Vezi bine că se poate, numai cât să nu dea Dumnezeu să fie așa: numai brezdele subțiri, când e iarbă mică, se usucă așa.

— Ei pe capițe e bine să pui parii dăsași peste vârf, ori e mai bine să implânți parii în mijloc. Pentru ea să nu fie răsturnate de vânt, cum e mai bine?

Tatăl zimbi.

— Să fie, mai întâi capița bine croită și bine potrivită, îndesată cât de tare. Parul e mai bine implântat în mijloc. Dacă, dau ploile, face loc la apă să se strecoare în fân.

Ionică asculta cu seriozitate, ca un om mare, cu mult interes.

— Eu, pân'acum, n'am făcut singur o capiță. Dar și eu eram de părerea dumatăle.

Ionică se interesa, rând pe rând, de toate lucrurile din jurul unei gospodării. Îl întrebă dacă ar râde cineva de-un om care n'ar merge la moară cu sacii plini, ci numai cu unii de jumătate plini, sau chiar mai puțin de jumătate? Voi să știe la câte care lemne din pădurea satului are un om pe an? Întrebă care-i porumbul de sămânță cel mai bun. Și rând pe rând, îl întrebă pe Andrei asupra la tot ceea ce plănuise el să facă de-aici încolo, ridicându-se în rândul oamenilor mari, și scutindu-l pe tatăl său de orice muncă.

Andrei îl asculta tot mai mirat, și dela o vreme simți cum îi umple sufletul o duioșie caldă.

Ionică își luă un aer gânditor, necăjit parcă, și după ce aflase tot ce-i trebuia, îl întrebă c'un fel de silă:

— Și cum stăm cu dările astea care trebuiesc plătite? M'am gândit mult și nu pot înțelege. Văd că nu-i un lucru ușor. Trebuie să mergi să întreb la cancelarie?

— Ei, ce-ți mai bați capul cu astfel de lucruri, Ionică! răspuse Andrei, vei avea încă destulă vreme pentru asta.

— Și totuși eu știu că mama și-a bătut mult capul cu ele, câtă vreme ai lipsit dumneata de-acasă.

Andrei îl privi întrebător, mirat.

— Da, și dumneata ți-ai pierdut destulă vreme cu ele, știu eu bine, adause băiatul.

Tatăl nu-l mai privea acum de fel. Nu știa ce vrea să zică Ionică.

Băiatul știa un lucru. De mic copil auzise în casă spunându-se de tatăl său: „e dus prin sat“, de câte ori nu era acasă sau la câmp. De câte ori nu l-au așteptat mai ales Duminecile și în sărbători să se întoarcă „de prin sat“. Și mai știa că tot așa o așteptat pe mamă-sa, pe Stana, decând Andrei era dus în războiu. Și ea era „prin sat“. Ionică înțelese că cei care-s căpeteniile caselor aveau se vede ceva cu „satul“, și că, de când era dus Andrei, era firesc ca mamă-sa să îngrijească de-a se răfui cu satul. De-aceia el nici nu se mira când mamă-sa întârzia mult prin sat. Tot așa întârzia odată tatăl său.

Când, mai târziu, înțelese că fiecare om trebuie să plătească pe an dare la cancelaria satului, să plătească bani, — și aceasta se întâmplă, mai ales decând Stana rămase singură, și chiar blestemă în câteva rânduri „dările“ — contribuția, — Ionică era de credință că acești bani plătiți făcură pe părinții lui să aibă de lucru cu „satul“. Și cum el era hotărât să-i țină locul tatălui său pe viitor, voia să fie lămurit și în privința aceasta.

— Trebuiesc ele nesmintit plătite? întrebă din nou Ionică.

— Dările?

— Da! Nesmintit!

— Și pentru ce? De ce să dăm bani satului, primarului sau notarului?

— E lege Ionică, nu-i dăm pentru sat ci pentru țara întreagă.

Ionică nu stăruia asupra acestui răspuns. Simțea că nu înțelege nimic.

— Și cine hotărăște cât să plătească fiecare om?

— Hotărăște primăria după averea fiecărui locuitor din sat!

— Hm! „făcu băiatul căzut pe gânduri“. Așa nu-i mirare că trebuie să-ți pierzi atâta vreme prin sat! Câtă sfadă va trebui să ai cu cei dela cancelarie!

— Și pentru ce? întrebă Andrei nedumerit.

— Pentruca să nu te înșele, să nu socotească darea greșit Măicuța i-a înjurat de multe ori. Acum înțeleg.

Ionică tăcu gânditor. Punctu ăsta cu dările, cu contribuția îi păru cel mai greu între sarcinile de bărbat pe care era hotărât să le ia pe umerii săi. Cum se va sfădi el cu „ticăloșii ăia dela primărie“ cum le spunea mamă-sa? Și nesmintit că trebuia să te sfădești cu ei, dacă nu vrei să fi înșelat!

— Un cap de muiere nu răzbește cu ei, aici e de lipsă un cap de bărbat, zise el de-odată hotărât și foarte serios.

— Cu cine să răzbească?

— Cu cei dela primărie, cu cei din sat! Acum înțeleg eu de ce întârzia atâta măicuța prin sat, și de ce se sfădea adeseori și cu bunica, după ce venia acasă. O năcăjiau ticăloșii ăia dela primărie!

— Andrei privi mișcat la Ionică.

— Măicuța-ta se certa adeseori cu bunica?

— Păi, de mine se fereau, dar de multe ori nu dormiam când se aprindea cearta. Și totdeauna asta se întâmpla când măicuța întârzia prin sat. Când eram pe hotar, la lucru acasă, niciodată nu se certau. Vezi că nu erau necăjite, o spusese băiatul cu adâncă seriozitate.

— Și apoi, măicuța nu cunoaște nici scrisoarea. Pe mine n'o să mă înșele ei! adause băiatul îndată, ridicându-se din fân, de lângă tatăl său unde bătură coasa.

Andrei simți cum i se umplea ochii de lacrimi. Îl înțelese acum deplin pe Ionică. Văzu că băiatul își dădea seama de neputința lui, legată de piciorul cel de lemn, și sufletul său crescuse simțind dragostea și curajul băiatului.

Dar mai era un lucru pentru care Andrei se bucura în adâncul inimii: Se convinsese că Ionică nu cunoștea nimic din ceea ce se petrecea la casa lor, că sufletul său a rămas curat, neatinț de nici o bănuială în legătură cu vieța pe care o ducea Stana.

Cât de mult se zbătea el cu

gândul, cât îl chinuise întrebarea: Știe ceva Ionică, sau ba? Și de câte ori îi părea că Ionică e destul de mărișor să priceapă, îi venea să tăbărască asupra Stanei cu cârja neputințelor sale și s'o bată până-i va muia oasele.

Căci el, de necredința Stanei, se convinsese încă în seara sosirii. De-atunci, fiecare zi, îi aducea dovezi nouă.

„Cel puțin copilul a rămas nepângărit” își zise Andrei. Intinse mâna, îl atrase pe Ionică lângă sine, îl sărută pe obrazi, și începu să-l mângâie pe părul bălaiu.

Ionică se albi de plăcere, respira adânc, cu privirile neclintite în pământ. De-odată Andrei începu să plângă domol, potolit, apoi tot mai furtunos.

Ionică îl privea încremenit. Inima lui se ghemui ca un pumnișor strâns. Nu se putu stăpâni mult, și izbucni și el în lacrimi.

Multă vreme în locul toacei de oțel, se auziră acum în șură suspinele tatălui și ale copilului.

Într'un târziu copilul tăcu, simți cum i se încălzește inima, și, într'un răsuflet, el își spuse tot planul lui de viitor.

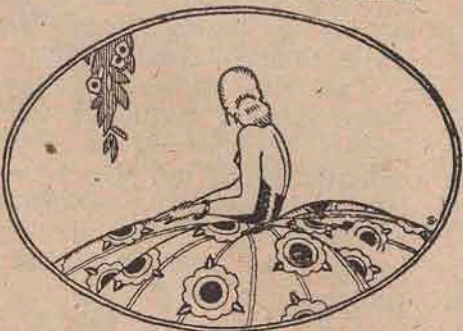
„Un an, doi să mai treacă și totul va fi foarte ușor. Tatăl său să nu se mai supere, să nu se mai năcăjască! El e mare de-acum!”

Andrei îl strânse la piept.

— Să-ți ajute Dumnezeu Ionică. Ești un băiat brav. Numai cât să nu te prea îngrijești! Eu acuși mă voi obicinui să merg ușor, cârja voi purta-o așa numai ca să am ceva în mână! N'o să las eu toată povara asta pe tine!

Dragostea, bunătatea copilului, îl mișcă așa de adânc încât el spuse cuvintele acestea din convingere, cu însuflețire. Credea iarăși în bine, și îi învie dorința de-a trăi, întâia oară dela întoarcerea sa acasă. Da, pentru Ionică se plătea să trăiască, pentru el și pentru amărâta de mamă-sa, care nu-l mai slăbea din ochi, și era gata în toată clipa să-i împlinească toate dorințele.

— Va urma. —

LENAU:

Solia primăverii.

*Ce blând se înfioară vântul pe urma gerurilor grele!...
Un biet copil orfan, în zdrențe, pe stradă vinde viorele...*

*E trist că gingașa solie a primăverii 'ncântătoare
Să mi-o aducă trebuiește MIZERIA-'nspăimântătoare.*

*Și, totuș, talismanul sacru al zilelor mele senine
Cu-atât mai scump mi-e, că din mâna unui destin vitreg îmi vine.*

*Tot astfel și durerea noastră urmașilor va să le poarte
Solia unor vremi mai bune, de care au să aibă parte!...*

AUREL LOCUSTEANU.

Floarea de mirt!...

C. MIREA.

— „Atunci, mâne seară, la aceeaș vreme!” — și, sărind ușor de pe marginea terasei, îmi întinse mâna cu o mișcare hotărâtă, care lăsa să se înțeleagă tot ceace cuvântul nu îndrăznise să măturisească.

Pe terasa bogată a unui otel, în umbra unui amurg de toamnă, pe marginea mării, la câțiva pași de tremurul undelor albastre, îmbodobite cu ultimele reflexe palide, încă fierbinți, ale unui soare care apune, asemeni unor ochi albaștri răpiți de bătaia roșie-cenușie a trandafirilor de noapte. De-a lungul colonadelor de marmură albă umbra câtorva ficusi, câteva plante agățătoare în floare jucându-se cu bătaia vântului ca niște plete 'ncununate, câteva „chaise-long”uri risipite prin ughere, refrenele ascunse ale unei orchestre, câteva lumini spălăcite în praful largilor ferestri, cadența valurilor grele și umbra, umbra cenușie a apusului care moțăia de somn. Nimeni în jurul nostru. Ea o străină pentru ceilalți oaspeți, eu la fel. Cine-a făcut ca să ne cunoaștem, pot spune, acum după atâta vreme trecută, furată de timpul care nu poate sta pe loc, la porunca nimănui, că a făcut rău, un rău fără de seamă. Eram, ajunsesem a fi prietenii ori, poate, credeam a fi ajuns. Cum? O să v'o spui și asta! Într'o seară, după prânz, în tot cuprinsul sălii nu rămăseserăm decât noi trei: ea, o doamnă bătrână — singura rudă care-i mai rămăsese, o mătușă depărtată, cum aflai mai pe urmă — și eu. Mi-a plăcut și am vrut să-i vorbesc. Cum altă ocazie nu aveam, alt pretext nu pu-

team găsi pentru moment, decât acela al unei confuzii, am încercat și după ce jucai un act dintr'o comedie nescrisă, ajunsei să-i vorbesc. Ce caraghioși am fost atunci și cât am mai răs pe urmă, împreună, de întâmplarea noastră.

În seara aceasta stătusem mai bine de câteva oare împreună. Cettisem, ori poate ni se păruse a fi cetit, câteva poezii din Musset. Li plăceau mult și, îmi aduc aminte că în clipa în care o cunoscusem, tot o lucrare a poetului francez o aștepta la masă. Cineva, care nu ar înțelege, care nu ar ști cine vorbea atunci în noi, ne-ar lua în bătaie de joc. În mai bine de trei ore să citească doar două poezii!...

— „Cum ți-am spus, mâne seară, îmi repetă...”

— „La ce oră?”

— „La cea obișnuită.”

— „Bine!... și, ținându-i mâna strânsă într'ale mele, îmi aplecai înceț, căutând să sorb în mai îndelung plăcerea acelei clipe, buzele mele, numai sânge de petală albă de crin care tremura, silindu-sesă-mi fugă!...”

— Ce faci? Nu ți-e rușine? Ești nebun?

— Nu, Bianca, dar... și mâinile mele, la auzul apostrofării ei prefăcute, se opriră lăsând doar ochilor mei bolnavi toată puterea de-a vorbi.

Stătea în fața mea, dusă, cu ochii închiși pe jumătate, cu buzele încremenite într'un zâmbet silit, cu capul lăsat pe spate, răzimată de alba colonadă de marmură rece. De o parte și de alta a tâmplilor largi cădeau în dezordine buclele bogate de păr bălai, cari se purtau dezordonat în adierea vântului. Li simțeam aproape răsuflarea-i agitată

care-mi fura auzul și neliniștita zbu-
ciumare a pieptului pe care sârma-
nul buchet de violete, vestejite la
bătaia soarelui, se risipea în ritmica
cadentă.

— Așa vrei tu să-mi rămâi pri-
etin? Te nșeli. Fii cuminte și lasă-mă
să plec!... Dar, inconștientă, în loc
să urmeze cuvântului, se lăsa fu-
rată de farmecul serii. Era aproape,
îi simțeam corpul cald tremurând
în brațele mele, îi furam cu bătaia
inimei mele zbuciumul inimii ei, iar
surâsul buzelor ei îmi flutura în-
aintea gurii. — „Nu, nu vreau! La-
să-mă, du-te... și buzele mele îi fu-
rară cuvântul plecându-se pe gura
ei cea mică, pe petala trandafirului
de noapte într'un spasm nebun sor-
bind toată otrava, tot sângele cărnii
care strălucea ca rubinul.

O clipă doar și ne văzurăm ia-
răși departe unul de altul, eu cu
mintea pierdută, cu gura încreme-
nită în semnul buzelor ei, iar ea,
răzimată de stâlpul rece ca o um-
bră, ascunzându-și vederea înneacă
în lacrimi în mâinile cari îi acope-
riră fața.

Oh! Seara aceea de toamnă, cu-
fundată în umbră și totuși atât de
plină de lumină. De mult se înve-
lise soarele cu vesmântul mării și
cerul cu haina întunerecului. La pi-
cioarele noastre, furând nisipul țăr-
mului, valurile negre, pline despumă
se perindeau asemeni unor guri
uriae care căutau jertfa. Jertfa serii
aceleia de toamnă, jertfa întunere-
cului, jertfa primului barcagiu care
se întorcea dela marginile valuri-
lor, cântecul celor cari se apropie
sau celor cari se despart! „Napoli
canta“.

Plângea! Pe buzele din cari sor-
bisem tot nectarul se sprijini săl-
batec mâna ei cea mică și într'un
gest de dispreț, de ură, de distru-
gere, cercă să șteargă urma primu-
lui păcat. Era însă prea târ-
ziu. Cântecul mării se apropia din
ce în ce mai mult, ca un ochiu de
lumină.

— „Mergi și te culcă Bianca!
E târziu!...“

— „Și... pleci? Cu siguranță?
Nu mai rămâi? Te duci așa cu-
rând? Te-ai hotărât? Și, și nu-ți
pare... și, întorcându-și fața dela
mine, spre marea întinsă și zbuciu-
mată ca sufletul ei, lăsă să-i prind
mâna mică și rece, rece ca mar-
mora, în mâinile mele. Nu voia s'o
mai privesc în ochi, în ochii aceia
mari și albaștri cari ar fi vorbit
atâta dacă n'ar fi fost cufundați în

ceața lacrimilor mari cari se stre-
curau de-alungul feții ei ofilite de-o
noapte neliniștită.

— „Ești oboșită Bianca! Te văd
și știi tot! Mi-a spus de astfel și
d-na Emy. Vezi? De ce nu ești cu-
minte? De ce nu vrei să rămâi
pentru mine aceeaș „floare de mirt“
din prima seară? Doar știi că eu
o să mai viu, o să mai vorbim și,
și până atunci ți-oi scrie! Nu-i doar
ultima oară!“ și căutai să o pri-
vesc în ochi, dar ea-și întoarse ia-
răși fața dela mine, de-abia șop-
tind:

— „Da, ultima... oară!...“

— „Frumos! Așa-ți iei tu ră-
mas bun dela mine. Vezi că am
avut dreptate când ți-am spus că
jurămintele femeii sânt scrise pe
valurile mării?“

— „Nu!“ și, prinzându-mi fața
în mâinile ei mici își aplecă gura
pe buzele mele într'un scrâșnit de
dinți.

— „Du-te! E cel din urmă. Știu
bine! „Du-te fiindcă încep să te
urăsc!“

Și'n clipa aceea, în cadrul ușii,
apăru împietrita figură a omului de
serviciu:

— „Domnul e liber? Trăsura îl
așteaptă!“

Câtva timp, după despărțirea
noastră, ne scriserăm. Mi-aduc aminte,
că într'un rând, primii dela ea o
scrisoare, în care îmi vorbea despre
îngrijitoarea stare a sănătății d-nei
Emy, scrisoare care mă întristă
mult! Atât de bună fusese acea bă-
trână cu mine, încât nu puteam ușor
s'o uit. Deodată însă, fără să aflu
cauza, scrisorile mele nu mai avură
nici un răspuns. Zadarnic căutai
să-i aflu adresa! N'o mai puteam
găsi. Era dusă, dusă poate pentru
totdeauna, gingașa „floare de mirt“
a serilor petrecute pe mahal mării!...

— „Dv. sunteți d-l Mario Verga?
mă întrebă micul „boy“:

— „Eu? Nu! Dar cine n'treabă?“

— „Doamna din față. Iertați“ și,
întorcându-se într'un picior micul
ștrengar porni să ducă răspunsul.

Eram într'o mare cafenea, seara,
când mai mult întâlnirile îndeamnă
pașii în asemenea localuri. Orchestra,
destul de bogată, executa din pro-
gram „Preuves d'amour“ și câteva
perechi la niște mese, din fundul
sălii, voiau să dea dovezi că înțeleg
titlul bucății!...

Priveam zâmbind, la „boy“ul
care, cu aceeaș desinvoltură, trecea
acum la masa de alături când o

privire mă împietri. Ochii mei se
opriră încremeniți în ochii frumoa-
sei „doamne din față“, care păru
că-și aduce aminte de o figură cu-
noscută și asemănătoare mie. Și
atunci, în ochii aceia albaștri, cu
cearcăne de desfrâu, putui ceti tot
ceeace trecutul trezea într'un suflet
care-și uitase de sine, de atâta
vremă! Era ea, micuța „floare de
mirt“ de odinioară! Dar, în ce stare
o adusese viața destrăbălată! Nu o
mai puteai ușor cunoaște. Ochii ei,
de un albastru așa de clar odată,
erau acum atât de ștersi, fața ei albă
și nevinovată, era acum lividă și
brăzdată de neodihnă iar buzele,
vai buzele acelea micuțe și roșii ca
floarea trandafirului de noapte erau
pătate de văpsea!...

La început căutai să-mi răză,
să-mi zâmbească, dar, în fața pri-
virii mele încremenite zâmbetul îi
îngheță pe buze și fața ei căpătă o
altă înfățișare. Incepea din ce în ce
mai mult să-și aducă aminte de mine,
din ce în ce mai iute îi năvăleau
amintirile în minte și ochii aceia
stînși aproape păreau că se trezesc
la o nouă viață. Vorbeau acum și
lacrămile începură să-i umezească
genele. Voi să mă scol, dar nu mă
lăsă. Se scoală ea încet și cu pasul
hotărât porni în spre mine:

— „Ești tu. Acuma te cunosc!“
și privirea începu să i se întunece,
fruntea i se încreți ca în spasmu-
rile unei suferinți, și continuă:

— „Ai venit aici, cum ți-a fost
vorba! Mi-ai spus că o să ne mai
întâlnim. Te văd! Ai venit!“ și așe-
zându-se lângă mine, tăcu privind
departe, ca într'un pustiu. Îmi în-
torsei ochii dela ea! Mi-era milă!...

Simții odată însă cum două mâni
îmi întunecă vederea și în mijlocul
acelui zumzet de voci și de păhare
răsună o voce, un strigăt, strigătul
ei, al femeii de altădată:

— „Nu te uita! Nu trebuie s'o
vezi! Nu-i Bianca aici. Aicea e o
alta. Bianca a murit în seara aceea,
în clipa despărțirii noastre. Blănca
a plecat cu melodia cântecului de
seară, cu primul barcagiu care se
întoarce cântând „Napoli canta“. Și
fugind de lângă mine o văzui strig-
gând orchestrii, cu glasul răgușit,
de suferință, cercând par'că să se
facă înțeleasă și de ei:

— „Cântați-mi „Napoli canta“.
Vreau să răd și să plâng ca altă-
dată când eram cu el, îl vedeți, cu
el pe care l'am iubit și-acuma îl
urăsc mai mult decât lumea“, și cu
mâinile ridicate voi să se îndrepte
catre mine. Dar slăbită de puteri

se răzimă, gemând, de-o masă. Și în timp ce muzica începea să rupă primele acorduri ea de abea putu să mai spuie, cu dinții strânși a ură, cu buzele umede și ochii în lacrimi :

„Aduceți-mi pe Bianca“ !...
Era beată de durere. Innebunise!

0

Nu mai revii...

*Nu mai revii, cu ochi senini
Să dai adâncurilor soare,
Să 'nălți palate din ruini
Cu-o mână albă, iubitoare;
Nu mai revii, cu glas zglobiu
Să preamărești cântarea vieții —
Instrăinat și singur viu
S'ascult în arbori cântăreții...*

*Cântați, cântați, dragi oaspeți noi!
Cum naște 'n zori plăpânda rouă,
Din noapte-așa născurăți voi
Cu-a voastră 'n veci cântare nouă!
Cântați prin crânguri și păduri,
Urmați-mi pretutindeni pasul —
Treziiți la viață codri suri,
Și ridicați la ceruri glasul!*

*Cântați-mi melodii de foc,
Ca să vibreze bolta clară;
Să-mi amintească de-un noroc
In primăvară, primăvară...
Să-mi pară sufletul pierdut
Că se 'nfiripă din lumină...
Să-mi simt amorul renăscut
In firea veșnică și plină!*

ENRIC FURTUNĂ.

Gând pribeag.

*Gând pribeag, tu urci văzduhul,
Impletind cununi din stele,
Și din nori cu vârful albe,
Ta năframă 'mi împletești!
Ca să pot să șterg cu dânsa
Urma lacrimilor mele,
Sau... să strâng comori și salbe
Că 'nadânc,.... le tănuiești!...*

*Tu,.... din lună și din soare
Imi înalți mii de castele,
Și prin lumea 'nchipuită
Fericirea ți-o urzești!...
Deci,.... rămâi ascuns acolo...
Ce mai cați pe drumuri grele?...
Sau blestem ai din ursită
Ca mereu, să pribegesti?!...*

AURORA-LYANA BRĂDESCU.

O zi în munți.

SABIN G. TRUȚIA.

In atmosfera umezită zorii dimineții apar de după colnicii înalți îmbrăcând în purpur orizontul îndepărtat și prevestind o zisenină și încântătoare de vară.

Piscurile albastre ale muntelui „Vlădeasa“ apar înaintea ochilor odihniți ca niște străji uriașe, ce privesc cu dispreț la nimicimicia vieții șubrede și trecătoare.

In singurătatea dulce ce domnește o iai încet pe una din potecile strâmte, ce se desemnează capricioase în lungul văilor repezi ce isvorec din crerul muntelui. — Stropii de rouă de pe iarba deasă și împodobită cu miile de colorii ale florilor sălbatice par mii de mărgăritare risipite în bătaia razelor aurii ale soarelui.

Inspir nesațios oxigenul curat dătător de viață și cu gândul pierdut în sfinte reverii te strecuri înviorat și vesel printre stâncile negre și amenințătoare pe poteca strâmtă, uitând că poate un singur pas nechibzuit te-ar face să te rostogolești în prăpăstiile adânci, în abisul cărora părăul se rostogolește furios și spumegând, mânat de undele repezi ce isvorec mereu.

Soarele ajunge sus, în dreptul piscurilor goale privind maiestos spre lumea desmorțită. Stoluri de albine se perândă cu neastâmpăr prin risipa de flori umplând atmosfera cu murmurul lor plăcut.

Te oprești! In fața ta se ivește tabloul pitoresc al unui câmp neted, prin mijlocul căruia se strecoară un mic părău șerpuitor. Ești pe locul numit „Cornul Cerboii“. Aici vin turmele de căprioare să pască neconturbate iarba moale și să se adape din undele cristaline ale părăului șopotitor.

Vârful muntelui „Vlădeasa“ se desemnează clar și maiestos sub cerul liniștit și senin.

Spre răsărit, dealurile ce le-ai străbătut deja îți par acum niște pitici neputincioși și jos în văile îndepărtate dispăre ca într-o ceață orașelul H... cu o mulțime de sate pitite între pomii stufoși. Spre abisul adânc se vede clar o dungă argintie ce trece șerpuitoare și murmurând printre păduri și lunci. E

frumosul „Drăgan“ — neastâmpăratul râu ce-și strecură undele repezi în albia de stânci și bolovani înnegriți și lucii de pusderia vremii apuse.

Cu privirea pierdută în zările depărtate stai visător și pe când zefirul sburdalnic îți astâmpără și desmiardă fruntea înfierbântată — în sufletul tău se perândă rând pe rând senzațiile vieții furtunoase și plină de desamăgiri, petrecută în praf și zgomotul bizar al orașelor cu moravuri văpsite — și făcând comparație cu puținele clipe petrecute în singurătatea și pacea mângăitoare a naturii curate — simți contrastul și în sufletul tău sbuciumat se coboară tainic pacea alinătoare!...

Soarele începe să coboare umbrind dosurile piscurilor — și tu uitat de tine alergi mereu... nepăsător și vesel prin farmecul parfumului de brazi.

In undele cristaline și limpezi ca lacrimile Dianei a păraielor păstrării se joacă sburdalnici aruncându-se după stropii de apă ce sar din undele isbite de stânci și cari în umbrele înserării par fire de mărgean.

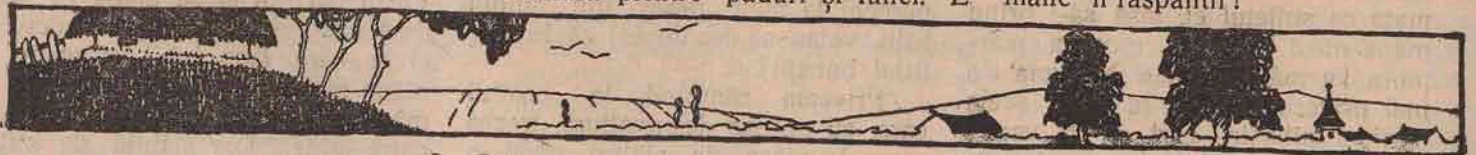
Din depărtări străbate lin și dulce un glas pătrunzător de tulnic, ducând pe aripi de vânt dorul unui tânăr cioban ce-și paște turma de oi prin poienile ascunse în nesfârșitele păduri de molizi.

Apusul e în purpur, și în timp ce soarele își trimete cele din urmă binecuvântări — umbrele serii se cobor misterioase. E liniște! doar murmurul părăului de străbate din depărtări ca o șoaptă lină, în pacea și muțenia ce te învăluie alene.

Stropii mari de rouă îți umezesc fața, făcându-te să tresări din amorțea și primele stele apar pe bolta senină.

Ești mângăiat și fericit!...

Și tu peregrin obosit, te-așezi pe mușchiul moale și cu ochii pierduți la seninul cel instelat asculti murmurul alinător al apelor cristaline și în legănarea molatecă a vântului ce adulmecă în taină miros de brazi și flori ascunse adormi zâmbind și fericit, ca un copil nevinovat, uitând pe-o clipă suferințele vieții și greul ce te-așteaptă ca mâne 'n răspântii!

Iar noaptea se lasă tăcută peste muntele înmărmurit, învăluind în hlamida-i umedă și rece stâncile uriașe și secularii codrii de brazi...

Gimitirul.

*Stă cimitirul sus, pe culmi,
Plin de morminte și de cruci,
Imprejmuit de-un gard de ulmi
Și străjuț de tei și nuci.*

*In pâlcuiri-pâlcuiri adunat
Seninul cerului în flori,
Cu roșul s'a amestecat
Din macii 'nalți și din bujori.*

*Și cum e gardul înverzit
Și nucii sunt cu frunza lată,
Doar vârful crucii, aurit
Se mai zărește câte-odată.*

*Și când lumina e pe zare,
Din raze crucii-i face straiu,
Că seara, cimitiru-mi pare
Avea ca un colț de raiu.*

CONST. CRISAN.

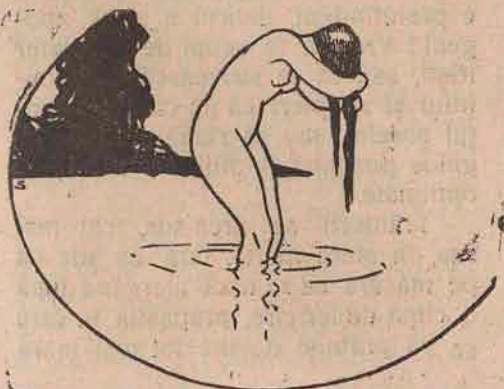
Gântec vesel.

*Sus, părinte, sus paharul,
Căci de sus ne vine harul!
Sus paharul și să bem,
Alte griji și alte doruri
Să n'avem!*

*De prin câni, din damigele
Curge vinul în ulcele
Și se face chef deplin —
Hei, părinte, ce-ar fi lumea
Fără vin?*

*Ce-ar fi viața fără dansul?
Ni-ar cuprinde jalea, plânsul
Și-am pieri ca de-un blestem —
Sus, părinte, sus paharul
Și să bem.*

HRISANT P. DĂSCĂLESCU.

Vacanța lui Safti

de ROBERT HICHENS.

Safti e un respectabil bărbat, înșurat, orb de un ochiu, și trăiește în Sahara într-o casă de pământ bătut. Are nevastă și cinci copii, și iarna muncește din greu ca să aibă cu ce trăi, el și ai lui. Când se miște de ziuă și se ridică un soare mare și roșu deasupra marginii țării pustii și minunate, singura țară pe care a văzut-o vreodată Safti — el se învâluie în burnusul lui alb, își trage gluga peste capul ras ca'n palmă, își sucește și își aprinde țigara și pleacă la „biuroul” lui. Biuroul lui sunt arcadele unui hotel, unde, iarna, se perândă călătorii îndepărtați. Eu sunt un asemenea călător îndepărtat, și iarna apar supt arcade și Safti mă caută. Și așa eu sunt meseria lui Safti. Trăiește de pe urma mea și-a altora asemenea mie. Mă duce în jurul pieței, deși o cunosc acum pe dinafară de șase ani, mă sue în turnul moscheii, de unde am mai privit porumbeii zburând și palmierii legănându-se, de mult, pe când Safti era încă tânăr și neastâmpărat. Vizitam de nou gazelele în grădina lor și moara lui Caïd de unde se văd munții roșii-purpurii. Mergem călări la băile-de-sulfur, și ne căruțăm până la Sidi-Okba. Prânzim afară pe dunele galbene de nisip, și ne soarbem cafeaua în cafeneaua pictată a lui Hadji, alături de fumătorii de opiu. Ascultăm cântările trubadurului negru și zimbim jocului Algiei, sara, când se ridică luna de argint și câinii cabyli își încep serenada în jurul corturilor de nomazi. Și atunci îi dau lui Safti cinci franci și binecuvântarea mea, el îmi zice noapte bună, și i se pierde figura de stafie în umbrele negre ale palmierilor.

Da, după cum vedeți, Safti muncește greu, foarte greu cât ține iarna. A doua zi îl întreb: „Nu ești obosit, Safti, să mai faci munca aceasta? Doar ai îmbătrânit de-acum”.

„O, da, Sidi, sunt mort de oboselă; doar am treizeci și doi de ani. O vreme!”

Era de treizeci și cinci, când l-am întâlnit pentru prima dată, dar, hoțul, e meșter să se întinerească, parcă ar fi o frumusețe din London.

„Pentru Dumnezeu! Ești așa de bătrân? Dar atunci cum poți răzbi cu zdroaba asta? Trebuie să fii tare, ca fierul. O asemenea muncă ar doborî și pe un milionar american”...

Safti își ridică puțin ochiul spre sălașul Domnului.

„Sidi, ce să fac, trebuie să muncesc pentru copii... Dar vara, când d-ta și toți călătorii au plecat din Sahara spre ceața și întunericul țării lor, o! atunci îmi iau și eu vacanța...”

„Vacanța? Și cât îți ține vacanța?”

„Abea cinci luni, Sidi; dar îmi ajunge. Sunt tare ca leul.”

Il privii cu o admirare, pe care nu o puteam învinge. Era ceva eroic în acest Saharian simplu. Eram la marginea casei, în un loc retras, privind mirajul care tremura deasupra mormântului lui Okba. Aici în umbră se adăpostea o casă de pământ, cu o terasă largă. Din ea se răspândea un miros de cafea ademenitor. Deodată începură să-i slăbească picioarele goale ale lui Safti. Ar fi fost o cruzime să mergem mai departe. Am intrat în casă, ne-am așezat boerește pe un divan de lut ars, ne-am pus pantofii pe o rogojină roșie, am sucit țigările și am cerut cafea. Când ne aduse cafeaua copilul de Cabył cu un boboc de roză înfipt supt turban, îi zise lui Safti:

„Și acum, Safti, să-mi spui tu cum îți petreci scurta ta vacanță”.

Safti zimbi în barbă. Se bucura de hodină.

„Toată ziua e aidoma sora sa, Sidi” zise privind melancolic prin ușa joasă Sahara de foc.

„Spune-mi, cum îți petreci o zi de vară.”

Cafeaua îl ademenea irezistibil.

„Sahah, Sidi”

„Mulțumesc”

Sorbirăm o înghițitură.

„O zi de vară, Sidi, când se încep, în lunie, căldurile? Ei iată: mă scol la cinci ceasuri —

„Și faci focul”, l-am întrerupt fără voe.

Ochiul mă privi grozav de mirat.

„Zi înainte Safti. Așa dară te scoli la cinci. E de grabă la cinci...”

„Soarele răsare la patru și un sfert.

„Ca să te trezească... Ei, și apoi?”

„Imbuc trei smochine proaspete, patru, câteodată. Mă sui călare pe catârul meu, și plec spre Biskra să iau cafeaua cu prietenii.

„Aceasta ține vre-o jumătate de ceas.

„Așa ceva. După ce am luat cafeaua, joc domino. În Biskra e oprit Arabilor să joace cărți. Rămân în cafenea până la unsprezece, apoi încălec de nou catârul și mă întorc

înceținel acasă. Aici mânc cu femeea și copiii lapte acru, pâine și curmale, ce le-am cules toamna din pomii de lângă casă. La douăsprezece ne culcăm la răcoare, și dormim până la patru după masă. Atunci încălec de nou și plec agale spre cafeneaua maură din *vechea* Biskra, joc cărți pe cinci cafele, până la șapte. La șapte sosesc țințării și ne strică jocul“.

„Ce obraznici! Și sosese pururea la șapte?”

„La șapte totdeauna. Atunci plecăm, cu prietenii mei, încetișor spre oază.”

„Pe calea spre Tumbuctu?”

„Da Sidi; să luăm puțin aer. Apoi ne întoarcem liniștiți, merg acasă și mânc cus-cus rece, cu femeea și copiii. Pe urmă mă întorc la cafenea și joc runda până la un ceas.”

„Până la un ceas noaptea?”

„Da. La unu merg cu prietenii mei, încetișor la bae, în râu lângă ziduri, aproape de moschee. Ne răcorim în apă așa vre-un ceas, apoi bem lagmi.”

„Ce e aceia lagmi?”

„Vin de palmieri. La trei merg la vatra mea, mă urc pe coperiș, și dorm până dimineața hodinit, cu femeea și copiii mei...”

„Și treaba aceasta o faci cinci luni în șir?”

„Cinci luni, Sidi.”

„Și, și ce face femeea Ta în vremea aceasta?”

Am fost prea indiscret; dar Saffi e om blajin — și și-a cumpărat de când mă cunoaște vreo câțiva palmieri pe urma mea.

„Femeea mea, Sidi?”

„Ce face toată vremea asta?”

„Stă liniștită acasă.”

„Și nu mai iese din vreme în vreme și ea din casă?”

„Nu prea. Așa câte odată se sue pe coperiș să iee o leacă de aer.”

„Și nu te ceartă nicicând?”

Ochiul stingher privi foarte vag.

„Și aceste cinci luni de vacanță petrecute dupăcum îmi spui îți dau hodină pentru un an întreg?”

Saffi zimbi resignat.

„Ce să fac Sidi, nu-mi-o pot face mai lungă; vai! eu nu sunt englez bogat...”

„Bietul de tine; dar trebuie să ieși viața așa, grea, cum și-a dat-o soarta. E voința lui Allah să te căznești așa greu.”

„Shal-lah! Aș mai bea o cafea, Sidi.”

„Larbi!”

Și chemai copilul de Cabyl.

Trad. Dr. I. S.

Un pas mai departe.

Revista ilustrată „Cosinzeana” face toate sforțările pentru a-și îmbunătăți număr de număr ca-drele și a satisface pe deplin cerințele publicului său cetitor. Lacunele, cari mai sunt astăzi în revista vor dispărea încetul cu încetul și avem mare nădejde, că vom deveni în curând o publicație, care să mulțamească pe toată lumea și să fie după merit apreciată de către toți. Numărul frumos al abonatorilor și al cetitorilor noștri este un indiciu, că drumul pe care merge această revistă, este cel adevărat dela care nu ne vom abate niciodată și pentru nimic în lume.

Este de prisos să mai accentuăm cât de mult fim să ferim „Cosinzeana” de orice ingerințe streine destinației ei și suntem convinși, că lucrul acesta ni-l recunoșc toți aceia cari și-au dat osteneala să arunce măcar odată ochii peste filele acestei reviste.

O revistă, pentru a dăinui însă, nu are nevoie numai de a se prezenta în bune condiții cetitorilor săi, ci și de a-și crea o bază de existență sigură. În vremea de azi, cu scumpetea excesivă a hârtiei și a tiparului, aceasta nu este posibil decât fixând abonamente, foarte urcate, sau creându-se revista mijloc propriu de imprimat.

Noi nu am ales calea întâi, știind bine cât de multe sunt nevoile și necazurile vieții și am fixat pentru revistă un abonament ridicol de mic, în comparație cu alte publicații de natura noastră. Aceasta nu este o vorbă spusă în vânt, ci realitate pură. Căci în adevăr câtă vreme o revistă ilustrată streină costă azi 8, 12, 20 și 30 lei, — a noastră abia se vinde cu 4 lei, iar abonamentul ei abia e de 100 de Lei pe an.

Dacă însă noi am fost cu considerații pentru publicul cetitor în această privință, este și publicul nostru cetitor dator la rândul său să aprecieze jertfa noastră, dând revistei sale cel mai larg sprijin de care e capabil. Sprijinul acesta se reduce la două lucruri: la plătitura exactă a abonamentului și la răspândirea în cercuri cât mai largi a revistei.

În ceea ce privește plata abonamentului suntem fericiți a contesta, că toți abonații noștri au ținut să plătească abonamentul odată cu cererea revistei și „Cosinzeana” nu se trimite niciunui cetitor, care nu ar fi plătit abonamentul măcar pe primele trei luni.

Reinoirea abonamentului pe pătratul al 2-lea încă s'a făcut destul de corect și nu avem mai mult de vre-o 60 de abonați cari nu și-ar fi reînnoit abonamentul! Nu ne-a fost pe pătratul al 2-lea refuzat nici un singur exemplar, fapt din care deducem, că și cei vre-o 60 de restanțieri vor să aibă revista mai departe și pentru care motiv încă nu le-am oprit trimiterea ei nici cu acest număr! Li rugăm însă, ca acum să ne trimită fără zăbavă abonamentul, căci altfel nu le mai putem trimite revista.

Răspândirea revistei în cercuri cât mai largi este al doilea sprijin, pe care-l cerem cetitorilor noștri. Li rugăm să nu scape nici un prilej a vorbi prietenilor și cunoscuților de revista noastră, îndemnându-i să o aboneze și s'o cetească. Noi trimitem oricui cu plăcere gratuit un număr de probă celor, cari nu ne cunosc încă și ar vrea să ne cunoască. Cetitorii noștri fac bine, dacă ne dau adrese de-ale cunoscuților lor pentru a le putea trimite un număr de probă cât mai neîntârziat.

Cu cât va fi revistamai de către mulți abonată, cu atât se va putea îmbunătăți mai ușor și cu atât existența ei va fi mai asigurată!

Pentru aceste două lucruri, pentru a o putea îmbunătăți și asigura existența, am făcut tot ce ne-a stat în putere, crezând în Cluj, în Piața Cuză Vodă No. 16 o tipografie proprie a revistei, ca tiparul să ne coste cât mai puțin și să nu fim silii a urca mai mult abonamentul.

Grele lupte am dus până am putut vedea instalată tipografia revistei „Cosinzeana”! Sute de mii de lei ne-au costat mașinile și literale, dar

toate acestea ar fi fost jertfe zadarnice, dacă nu am fi avut și sprijinul oamenilor iubitori de cultură, ca să ne pună la dispoziție localul necesar pentru instalarea ei! Exprimăm și pe această cale adânci cuvinte de mulțumire pentru acest lucru d-lui general Petala, comandantul corpului VI de armată, d-lui general Anastasia, comandantul corpului VI teritorial, d-lui general Florescu șeful de stat major al corpului VI, d-lui profesor universitar Martin Ștefănescu, președintele Culturii Poporului, d-lui Emil Vasiliu, secretarul general al Culturii Poporului și tuturor celorlalți, cari aprecind importanța și rolul revistei „Cosinzeana”, au aprobat și au insistat pentru a ne putea instala tipografia acolo, unde ea astăzi se găsește.

Pe drumul, pe care mergem, am făcut astfel un pas mai departe! Având revista „Cosinzeana” tipografia sa proprie, ea va putea fi mai bine și mai ușor susținută, mai ales dacă prietenii și cetitorii ei li vor sta în ajutor și tipografiei, onorându-o cu comenzi lor de imprimate, de care au nevoie. Tipografia fiind cu adevărat nouă și modern instalată, execută toate comenzile artistice, repede și ieftin.

Atragem atenția asupra acestui lucru în special d-lor profesori, secretarilor comunei, preoților și învățătorilor pentru lucrările de care au dansii nevoie: anuare școlare, cărți, invitații la petreceri, afișe, tiparuri pentru comune, cărți de vizită, anunțuri de logodnă și de cununie, etc. etc.

Stăm deasemenea la dispoziție tuturor autorităților din Cluj și băncilor pentru toate imprimatele de care au nevoie, editorilor de reviste și de ziare, comercianților pentru toi volante și alte imprimate necesare.

Dându-ne fiecare numai un dram din ceea ce ne-ar putea da, vor contribui cu toții la întărirea unei instituții românești și a unei reviste, care nu va uita niciodată, că prima ei datorie este să apară pentru a răspândi și întări viața culturală românească și cunoștințele folositoare tuturor!

*

Nefiind gata cu instalarea tipografiei pentru a scoate numărul 9 la timp, dăm cetitorilor acest număr ca număr dublu, conținând și pentru No. 10. De acum înainte vom apărea regulat la 15 și 30 a fiecărei luni.

Unde mergem?

E așa de frumoasă viața, plăcerile sunt atât de multe și de variate, încât individul zilelor de astăzi cu greu se poate smulge din noianul viselor plăcute, cu greu se poate opri pentru un moment, să se reculegă și să privească realitatea în golițiunea ei.

În fuga automobilului totul pare frumos, poetic, iar nourii de praf ce se ridică în urmă, învâluie așa de bine golițiunea realității — proza. Și automobilele avem multe, grozav de multe, căci pentru făurierea României-Mari a curs potop de sânge, ca să poată răsări în urmă un potop de milionari.

Unde mergem?

Cine-și mai pune astăzi o întrebare atât de caraghioasă! Fericirea e pretutindeni, delirul a atins apogeul! Vrei să te ocupi de realitate? Riști, sau să te strivească automobilul și să pieri ca un câine în șanțul șoselei, sau să rămâi un caraghios pesimist, în mijlocul unei lumi optimiste.

Trântorii se urcă sus, cât mai sus, în sfere înalte, fără să știe că pe măsură ce se urcă alergând după o clipă de fericire, prăpastia în care se va prăbuși devine tot mai mare

Și generația noastră se află în acelaș sbor, alergăm după fericire dar nu ne întrebăm unde mergem, iar sub învâlișul acestei nepăsări și inconștiențe, se află cruda realitate, — prăpastia de mâine.

Trecutul nu ne mai interesează, viitorul nu ne mai importă, prezentul este totul, pentru farmecile lui trăim, aceasta este înalta concepție a celei mai moderne civilizații, a fericitei generații de astăzi.

Legăturile psihologice între generația de astăzi și cea de mâine, sunt cu totul denaturate, și acest fapt dureros reiese clar, din sistemul de educație care se practică în prezent.

Un popor care trăiește în orgoliu, minciună, desfrâu și imoralitate, călăuzindu-se de deșertăciunea vagă a formei și superficialității, nu poate conta pe un viitor, căci viitorul îl formează generația tânără, care, în mod imperativ trebuie să aibă la bază o educație solidă.

Cum se face educația în zilele noastre?

Cântecul se repetă: viața e frumoasă, automobilul gonește nebun și nu ne dă răgazul ca să putem privi lucrurile așa precum sunt. Privită la suprafață chestiunea, ne lasă cât se poate de satisfăcuți: progres pe toată linia. Educația întemeiată pe principii moderne face salturi mari, puțin mai lipsește ca să ne putem considera cot la cot cu popoarele din apus.

Analizată puțin această constatare vulgară, nu putem contesta un adevăr care îl cuprinde și care constă din faptul că Apusul ne-a furnizat cu dărnicie o sumedenie de forme banale și josnice, lucruri pe cari dintr'un respect prea puțin justificat, le-am primit cu brațele deschise. Fardurile cari înghit milioane, rușinea manifestată față de limba Neamului și până la mustețile pe cari bărbații încetează a le mai purta, sunt tot păcate din Apus.

Aceste păcate influențează direct asupra educației întrucât știut este că, educația nu se întemeiază numai pe principii, ci și pe exemplele de toate zilele ale celor mari. Când exemplele sunt acelea pe cari le cunoaștem cu toții dar n'avem timp să ne ocupăm de ele sau ni-e rușine să le evidențiem, când principiile s'au denaturat sub influența modernismului, timpul ar fi să ne întrebăm: unde mergem?! Da, să ne punem această întrebare mai înainte de-a ajunge în situația unei

corăbii care ia foc în mijlocul mării.

Și acum, să lăsăm realitatea să vorbească, pentru a ne pune la adăpost contra eventualelor atacuri din partea scumpilor noștri parveniți și îmbogățiți de pe urma sângelui care a închegat România de astăzi.

*

Cazul se petrece și astăzi în orașul C..... capitala unui județ din Oltenia.

Liceul acestui oraș numără aproximativ 800 elevi. Caracteristic e, că la acest liceu, taxele de înscriere variază între câteva sute și câteva mii de lei, după cum elevul este sau nu fiul uni bărbat politic, este sau nu rudă cu direcția etc. Dar dacă această gospodărie n'are nici o înrăurire asupra educației, urmează partea a doua care incontestabil are. Este cinematograful instalat în corpul liceului (să nu se confunde cu un cinematograf care ar servi la predarea cursurilor și care ar aduce foloase reale din toate punctele de vedere) la care se rulează cele mai senzaționale filme cu subiecte de dragoste pasionată, crime celebre, banditisme extraordinare, etc.

Scopul acestui cinematograf — se zice — ar fi crearea unui fond din care să se clădească un nou edificiu pentru liceu. Scopul urmărit justifică caracterul și variația filmelor cu atât mai mult, cu cât cinematograful este la dispoziția publicului.

Pentru asigurarea unui profit cât mai mare, direcțiunea a luat dispozițiunea ca toți elevii să cumpere bilete obligatorii pentru toate filmele, la rularea filmului însă, vor lua parte numai cei cari vor.

În această dispozițiune constă gravitatea greșelii, întrucât școala deschide prin aceasta, poarta largă care conduce pe tinerii elevi spre desfrâu. Sunt atâtea ore pe săptămână în cari fiecare se poate sustrage controlului părinților și profesorilor, favorizați de împrejurări se lasă cu totul în voia patimilor, înfundând cârciumile dosnice și boschetele din parc.

Și optimismul generației noastre tolerează și aprobă un asemenea sistem de educație. Nu va mai trece multe și vom vedea un nou edificiu al liceului din C..... tribunalul însă va fi nevoit să înființeze și el un cinematograf pentru strângerea unui fond din care se va zidi o pușcărie mai încăpătoare, căci educația fă-

cută în cârciumi nu prea duce la biserică pe nimeni.

Iată un sistem de educație, care nu este unic în felul lui, căci sunt altele și mai deochiate. Iată în ce fel se faurește viitorul Neamului! Și nimeni nu găsește un motiv de protestare, nimeni nu țipă contra acelora cari în mod inconștient ne duc Neamul la pieire!

Viața e scurtă, plăcerile desfrăului sunt multe, nu mai ajunge timp ca să ne mai întrebăm: Unde mergem?

Lt. Răduțiu.

*

Coloniile engleze din Africa.

Cea dintâi colonizare engleză în Africa datează din veacul al 17-lea, dela 1631, când a fost colonizată *Gambia*. După aceasta a urmat curând, la 1665, colonizarea *Coastei de aur*. Veacul al 18-lea este, mai ales la începutul lui, plin de lupte și de străduinți pentru creșterea a cât mai multe colonii în Africa. La 1713 Anglia pune mâna pe *Gibraltar*, care este de cea mai mare însemnătate pentru politica colonială engleză. Cu jumătate de veac mai târziu pierde însă cea mai importantă colonie a sa, Statele-Unite americane, care luptându-și independența devin pentru țara-mamă concurența cea mai primejdioasă.

Cu toate că acest războiu cu Statele-Unite fu pierdut, Anglia nu încetă totuș a face o politică colonială dintre cele mai îndrăznețe. La 1800 cuceri *Malta*, la 1839 *Adenul*, la 1857 insula *Perim*. Dela 1838 până la 1842 duse lupte pentru a pune stăpânire pe *Natal*, în Africa de sud, iar la 1861 se înstăpâni și pe *Lagos* în Africa de Vest.

Pentru stăpânirea completă a canalului de Suez cucerește în 1879 insula *Cipru*, iar în 1882 folosește răscoala din *Alexandria*, pentru a bombarda orașul și a pune piciorul în *Egipt*.

Când la 1884 fură descoperite minele de aur din *Transvaal*, Anglia porni războiul împotriva *Burilor*, cari își apărară însă cu îndărătnicie neatârnrarea, așa că Anglia abia în 1902 putu pune desăvârșită stăpânire pe acest colț de țară.

Războiul european iscat în 1914 mai aduse Angliei în Africa o mare mulțime de colonii germane, dintre cele mai bune. Astăzi, putem afirma că toată Africa răsăriteană dela *Cap* și până la *Cairo* este o uriașă colonie engleză. Imperiul englez se 'ntinde peste întreg pământul și el

face cam o pătrime din suprafața globului.

*

Pentru memoria lui Gheorghe Coșbuc.

Căsuța în care a văzut lumina zilei cel mai reprezentativ poet al nației noastre, — a fost, — din inițiativa unui entuziasmat profesor universitar, d-l dr. Iacobovici, și asistentul său, d-l dr. Câmpean — provăzută cu o placă de marmoră mai în zilele trecute, în cadrul unui mic pelerinaj în satul Hordou, unde s'a născut poetul. Acest act de pietate pentru marele scriitor și de datorie pentru neamul nostru ar fi trebuit să se săvârșească de sigur, cu mai mult fast și din inițiativa oficialității, care în primul rând este chie-mată să lucreze pentru păstrarea monumentelor cu caracter istoric și pentru întărirea conștiinței noastre naționale. Iată de ce cu atât mai vărtos cuvine-se să fim recunoscători pentru actul său d-lui profesor Iacobovici, care a știut să înlocuiască atât de bine oficialitatea, făcând dânsul singur, cu prietenii săi, ceea ce era de datorie altora să facă.

*

Comemorarea zilei de 3/15 Mai.

Dela săvârșirea Unirii încoace s'a luat frumosul obicei de-a sărbători amintirea zilei de 3/15 Mai, chiar pe câmpia Blajului, acolo unde s'a petrecut mărețul act dela 1848. Acest frumos obicei merită toată sprijinirea Românilor de pretutindeni și suntem siguri, că supt cumințea organizare a profesorilor dela Blaj — urmași vrednici ai marilor dascăli din vremurile trecute — acest obicei se va înrădăcina an de an tot mai mult și va deveni în curând o lozincă pentru toată suflarea românească. Prin concursul — eu l'aș face obligator — al tuturor școlilor din țară și al tuturor Românilor cu dragoste de cultură și de neamul românesc, serbarea zilei de 3/15 Mai pe câmpia Blajului ar trebui să devină un pelerinaj sfânt la un loc istoric, unde să se întărească an de an credința în viitorul strălucitor al nației române.

*

Ce-a lucrat posta din Genova în decursul conferinței? Acum că marea conferință din Genova s'a închis, posta din Genova a dat și ea un comunicat de ceea ce a lucrat în timpul conferinței. După arătarea ei, oficiul telegrafic a transmis 138.755 de telegrame, iar oficiul telefonic a mijlocit 78.838 de convorbiri de câte 3 minute fiecare. Suma totală încasată de oficiul postal din

Genova în cursul conferinței se urcă la 5 milioane de lire. Cea mai cumplită zi, care a încordat mai mult puterea funcționarilor poștei, a fost ziua, în care delegații ruși și-au transmis răspunsul lor președintelui conferinței.

*

Jandarmii n'au drept să rechiziționeze la sate locuințe. Ministerul de interne cu ordinul No. 17141 aduce la cunoștința subprefecturilor, că rechizițiile de locuințe nu se pot face de cât strict pe baza legii și a ordonanțelor privitoare la locuințe. Această lege precum și ordonanțele neprevăzând nicio dispoziție cu privire la rechiziționarea de locuințe dela sate, rezultă că jandarmii nu au dreptul să rechiziționeze dela săteni locuințe. Ordonanța No. 17141 a fost dată de Ministerul de interne în urma reclamațiilor ce au sosit de pe sate cu privire la abuzurile de rechiziție ale jandarmilor. Această ordonanță îndrumă totodată subprefecturile, ca să îngrijească ca țaria legii să fie respectată.

*

O bibliotecă cooperatistă.

În Turnu Măgurele a apărut cel dintâi număr al unei „Biblioteci cooperatiste“ sub direcțiunea d-lui *Chr. Ch. Milian*, expert contabil și președinte al „Asociației contabililor cooperatori din județul Teleorman“. Broșura intitulată „Tovărășia Săteanului“ cuprinde admirabile îndemnuri și povețe economice scrise de Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, Artur Gorovei, S. Simionescu și mulți alți oameni luminați și cu dragoste de popor, din partea locului.

Scrisul limpede, chibzuit și popular al acestei broșuri este de o netăgăduită valoare și constituie pentru propaganda economică un mijloc dintre cele mai prețioase. Învățătorii și preoții noștri din Ardeal, care se interesează de tovărășiile sătești pot găsi în această bibliotecă un ajutor puternic întru îndrumarea și înființarea tovărășiilor de orice fel, de care se simte atâta nevoie la noi. Broșura costă 3 Lei și se cere la „Asociația contabililor cooperatori din județul Teleorman“, în Turnu Măgurele, str. Victoriei, 28.

*

Profesorii universității din Strassburg.

La universitatea din Strassburg fac lecții 175 de profesori, dintre cari 15 la facultatea de teologie catolică, 14 la cea evanghelică, 26 la facultatea de drept și științele de

stat, 40 la facultatea de medicină, 39 la litere și filosofie, 33 la matematici și științele naturale iar 8 la facultatea de farmaceutică.

Față de acest număr considerabil de profesori numărul elevilor se ridică la 2500.

Limba germană nu se mai propune de loc la Universitatea din Strassburg, ceea ce a produs mare rezenz în sânul populației germane din Alsacia-Lorena.

*

Cel mai mare ghețar.

În zilele noastre, cel mai mare ghețar din lume, este cel dintre insulele Eduard VII., și Victoria, lângă Polul Sud. Ghețarul are o lungime de 7000 km., lățimea de 300 km., și înălțimea de 80 metri. Este deci ca întindere de aproape 7-ori mai mare ca suprafața României mari și de 7-ori mai lung decât Dunărea dela Baziaș până la gurile sale.

Exploararea sa se face cu greu. Până azi el nu a fost cunoscut decât pe o lungime de 600 km. Acest imperiu de gheață se mișcă din loc, însă foarte încet, plutind cu direcția spre Nord și cu înălțimea de 500 metri pe an.

Epitaful lui Silo.

În Ovideo, din Spania dăinuește până azi biserica San Salvador zidită de principele Silo. Pe mormântul acestuia se găsește următorul epitaf, tăiat în marmoră:

t	i	c	e	f	s	p	e	c	n	c	e	p	s	f	e	c	i	t
i	c	e	f	s	p	e	c	n	i	n	c	e	p	s	f	e	c	i
c	e	f	s	p	e	c	n	i	r	i	n	c	e	p	s	f	e	c
e	f	s	p	e	c	n	i	r	p	r	i	n	c	e	p	s	f	e
f	s	p	e	c	n	i	r	f	o	p	r	i	n	c	e	p	s	f
s	p	e	c	n	i	r	p	o	l	o	p	r	i	n	c	e	p	s
p	e	c	n	i	r	p	o	l	i	l	o	p	r	i	n	c	e	p
e	c	n	i	r	p	o	l	i	S	i	l	o	p	r	i	n	c	e
p	e	c	n	i	r	p	o	l	i	l	o	p	r	i	n	c	e	p
s	p	e	c	n	i	r	p	o	l	o	p	r	i	n	c	e	p	s
f	s	p	e	c	n	i	r	p	o	p	r	i	n	c	e	p	s	f
e	f	s	p	e	c	n	i	r	p	r	i	n	c	e	p	s	f	e
c	e	f	s	p	e	c	n	i	r	i	n	c	e	p	s	f	e	c
i	c	e	f	s	p	e	c	n	i	n	c	e	p	s	f	e	c	i
t	i	c	e	f	s	p	e	c	n	c	e	p	s	f	e	c	i	t

Plecând dela litera **S** din mijloc spre cei patru „t“ din cele patru cornuri poți citi textul „Silo princeps fecit“ în nu mai puțin de 45760 feluri. Incercați, care aveți răbdare, să parcurgeți toate căile care dau acest text.

Moș Toma.

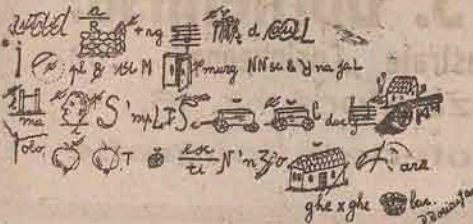
Un templu din epoca de piatră.

Pe insula Malta s'a descoperit nu de mult un templu uriaș de cel mai mare interes, care datează din epoca de piatră. Templul are forma unei elipse și în realitate constă din trei temple deosebite, cu legătură însă toate între ele.

Sunt urme, care arată că templul acesta ar fi fost folosit și de oamenii epocii de bronz, ceea ce ridică și mai mult însemnătatea lui.

Ghicitori.

Dăm spre deslegare cititorilor nostri următoarele ghicitori:

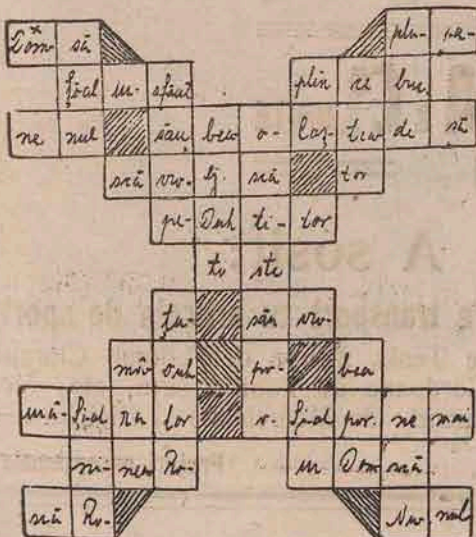
voi peatal voi

a a
a a
mă afu a =
a întri' a
a a a

Deslegerea acestor ghicitor să ni se comnice p-o cartă postală francată până la 10 Iunie a. c. Deslegări sosite mai târziu nu se vor lua în considerație. Printre cei se vor deslega corect măcar una dintre aceste trei ghicitori, vom trage la sorți un premiu literar.

Deslegerea ghicitorilor publicate în 7 al revistei noastre este:

1.

II.

Au deslegat ghicitorile corect următorii: Dna *Amelia Șuroiu* din Roșiorii de vede; *Irina Horasz* din Sâmmiclăușul Mare; *Teofil Bugnariu*, cl. VI. liceală, Dej; *Octavia Ivanovici*, Suceava-Bucovina; *George Vitenco*, Chișinău-Basarabia; *Ion Niculescu*, București și *Octavian Rusu*, Craiova. — Incercări neizbutite 15. — Premiul l'a câștigat D-ra *Amelia Șuroiu* din Roșiorii de Vede.

0

Cărți și Reviste.

— [Am primit la Redacție: —

Editura „Cartea Românească”.

1. *Alte anecdote populare*, de Th. D. Speranția. Prețul Lei 22.
2. *Cântecele tavernei*, poezie de Constantin Argeșan. Prețul Lei 10.
3. *La șezătoare*, povesti și snoave de Virgil Caraiivan. Prețul Lei 18.
4. *Nevestele lui Moș Dorogan*, nuvele și schițe de I. C. Vissarion. Prețul Lei 22.
5. *Guvernatorul de Leonid Andreiew*, tradusă de C. Sandu—Aldea. Prețul Lei 3.
6. *Nuvele de Leonid Andreiew*, traduse de C. Sandu—Aldea. Pețul Lei 3. De vânzare la principalele librării din țară.
7. *Arhivele Olteniei*, anul 1. Nr. 1. publicație trimestrială sub direcțiunea Dlui Dr. Ch. Laugier. Red. și Adm. în Craiova, Str. General Florescu 20.
8. *Lumina Creștină*, anul VIII. N. 1-4, revistă catolică lunară. Redacția și Administrația în Iași.
9. *Codicele Pătrăuțean și asasinarea lui Grigore Ghica* de profesorul *Leca Morariu*. Tip. „Reînvierea” Botoșani.
10. *Prefectul*, comedie într'un act, localizare de *Ion Baciu*. De vânzare la autor Lugoș, str Bisericii Nr. 4.
11. *Susânica*, vodevil într'un act lo-

calizat de *Ion Baciu*. De vânzare la autor în Lugoș, str. Bisericii Nr. 4.

12. *I Niculescu-Chic: In sfârșul bi-ciului*, epigrame. București. Prețul 10 Lei.
13. *M. Lupescu: In jurul casei*, sfaturi pt. gospodari. — Cartea Românească. Prețul 2 Lei.
14. *Prof. S Simionescu: Casa*, sfaturi pt. gospodari. — Cartea Românească. Prețul 2. Lei.
15. *Petre Ispirescu: Inșir'te Mărgă-ritari*, poveste, Cartea Românească. Prețul 1. Leu.
16. *Dinicu Golescu: Insemnări de călătorie*. Cartea Românească. Prețul 1 Leu.
17. *Lumina femeii*. Nr. 5, anul III, sub direcția Dnei Sanda Dr. Matei: Un exemplar 8 Lei Cluj.
18. *Foata Tinerimii*, anul VI. Nr. 4. Director: Wladimir Al. Donescu. Un exemplar 2 Lei. București.
19. *Albina*, anul XXI. Nr. 14 și 15. Str. Lucaci, 28.
20. *Elisa Angela-Nicolaide: Metoda activă pentru învățarea limbii române*. Cartea Românească. Lei 12.
21. „*Licăriri*”, revistă bilunară, anul I. Nr. 11-14. Redacția și Adm. în Galați, str. Trei Erarhi Nr. 12. Prețul 4 Lei.
22. *Ion Georgescu: Istoria bisericii creștine universale* cu deosebită privire la istoria bisericii românești unite cu Roma. — Blaj. Prețul 25 Lei.

SCRISORI DELA REDACȚIE

Traian Vancu, Săvârșin. Abonamentul Dtră este plătit până la 1 Octomvrie a. c. Salutări.

I. Gri-Gri. Cea mai bună e „Lasă-mă să scriu”, dar publicabilă nici aceasta nu-i. Poate altele.

Gr. Veja. Trei din cele trimisele vom publica rând pe rând.

O. T. in H. Versurile Dv. nu se potrivesc cu genul revistei noastre. Regretăm, că nu le putem publica.

O. Ș. „*Talazuri de seară*” nu conține nimic, ce ne-ar putea îndemna s'o publicăm.

I. B. în S. „*Melancolie*” și „*Întoarce-vă-ți pașul*” se vor publica în numerele viitoare. Mai așteptăm cu drag și altele.

P. Aur. Versurile Dv. nu sunt destul de reușite pentru a le putea publica.

P. Harda. Poeziile Dv., pot merge într-o foaie pentru popor foarte bine, nouă însă ne trebuie lucruri mai alese.

D. D. Proza s'ar putea publica, dacă ați reface-o, scurtând-o nițel și căutând să-i dați mai multă coheziune și înțeles. Versurile sunt nepublicabile.

C. C. Refaceți „Amintirea”, schimbând unele strofe, dându-i mai mult sentiment și'n unele locuri claritate mai multă. Celelalte două se vor publica. Proza nu ni se pare tocmai reușită. Stilul e frumos, dar urzeala e sărăcăcioasă. Celelalte două nu merg.

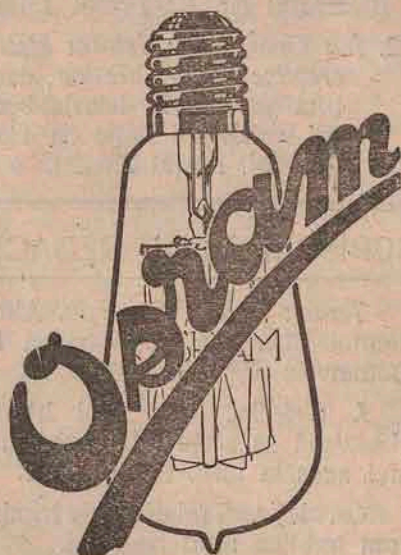
Uzina electrică a orașului
conducerea societății

„Ganz“

Cluj, Calea Reg. Ferdinand
39. (Palatul Széký)

= Telefon Nr. 408. =

Execută instalații electrice și
transmisiuni de curent. Pe comandă țifera
instalații de motoare electrice. Lam-
padare și materiale pentru instalații
permanente în depozit. = 6—21.

4—20

DEPOZIT la:

INTREPRINDEREA ROMÂNEASCĂ
electrotehnică și mecanică

Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7.

= Telefon Nr. 577. =

Instalații de orice fel. Materiale. Proiecte gratuit

Anunțuri de logodnă,
de căsătorie și funebre.
Invitări la petreceri,
Tipărituri pentru cancelariile secretarilor comu-
nali și ale advocaților,
Imprimate pentru bănci,
Afișe mari, foi volante, prețuri-curente, reviste,
cărți de șală și literare
mai artistic și mai ieftin
ca ori unde se comandă la

Tipografia Dr. S. Bornemisa.

::: Tipografia revistei ilustrate „Cosinzeana” :::

— Cluj — Piața Cuza Vodă Nr. 16. —

Cereți informații și oferte în tipografie

AVIZI

BEREA „HERCULES” destinată sezonului de iarnă fiind pe
sfârșite, pentru sezonul de vară am adus în circulație o
calitate superioară, specialitatea renumită la Mûnich. ∴

BEREA BRUNĂ „CĂLUGĂRUL”

CERUTĂ PRETUTINDENI.

Atragem atențiunea onor. consumatorului public de bere la
această producție, precum și la acea în toată țara preferită

BEREA ALBĂ „MONOSTOR”

— care se capătă în toate prăvăliile referitoare —

FABRICA

5—12

DE BERE

„CZELL”

CLUJ-

MONOSTOR.

LA „AUTO MECANICA” CLUJ

Reprezentanță Generală a

S. R. A. și LEONIDA & Co UNITE

BUCUREȘTI

A sosit:

Un mare transport cu articole de sport:

Mingi de Tenis, Minge de Footbal, Ciorapi,
Ghete, Cordoane de Footbal, etc., etc., etc.,
— Cauciucuri: de Motociclete și Biciclete. —

3—10

Marca Bergougnan Clermont-Ferrand

Prețuri excepționale!